Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

Najer Folksblat פּרייז 20 גראָשען הײַנט 8 זייטען

נייער פאָלקסבלאַט

אונפּאַרטייאישע פּאָליטיש - געזעלשאַפטליכע טאָג - צייטונג

Nr. 255/1250	Łódź, Wtorek 8 listopada 1927	פינפטער יאהרגאַנג	לאָדז, דינסטאַג, יג מרחשון תרפ"ח	Nr. 255/1250

אַדרעס פון רעדאַקציע און אַדמיניסטראַציע: לאָדז, פּעטריקאָווער 21, טעל. 71-24. | Adres redakcji i administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 2471.

יודישע קאָלאָניזאַציע אין פּוילען

אַ גרויסע קאָנפערענץ פון „דזשאָינט" אין אַמעריקאַ וועגען יודען אין פּוילען. — פּוילישע יודען ווילען זיך פאַרנעהמען מיט קאָלאָניזאַציע. — פערהאַן די נויטיגע ערד-שטחים צו דעם צוועק. — פּוילישע רעגירונג דאַרף שטיצען די יודישע קאָלאָניזאַציע-בעוועגונג.

טשיקאַגאָ, 7. (י.ט.א. טעלעגראַפיש). דאָ איז פאָרגעקומען אַ גרויסע קאָנפערענץ פון „דזשאָינט". אויף דער קאָנפערענץ איז בעהאַנדעלט געוואָרען די פראַגע וועגען דער מעגליכקייט פון אַ יודישער קאָלאָניזאַציע אין פּוילען.

דער וויצע-פּרעזעס ה' ראָזענבערג האָט אין אַ לענגערן רעפעראַט זיך גענוי אָפּגעשטעלט אויף דער פראַגע און אָנגעוויזען, אַז דער דאָזיגער קאָלאָניזאַציע-פּראָיעקט שטאַמט פון די אָנגעזעהענסטע יודישע כלל-טוער אין פּוילען, עס דאַרף זיך אָבער מיט דעם ענין פּעראינטערעסירען די פּוילישע רעגירונג.

פּוילען בעקומט איצט — האָט דער רעפערענט געזאָגט — אַ גרויסע אויסלענדישע הלואה אויף צו שטיצען דעם ווירטשאַפטליכען אויפבוי. איינזעהענדיג דעם ערפאָלג פון דער יודישער קאָלאָניזאַציע אין סאָוויעטען-רוסלאַנד, האָט זיך אויך צווישען די יודען אין פּוילען דערוועקט דער דראַנג צו ערד-אַרבייט.

עס האַנדעלט זיך וועגען 4—5 מיליאָן אַקער ערד אין פּינסקער געגענד, וואָס געפינט זיך אין זעלבען צושטאַנד, ווי די ערד-שטחים אין ווייס-רוסלאַנד, וואָס וואַרען דורך יודען אויסגעטריקענט און בעאַרבייט.

פאַר אַ משפחה איז גענוג 25—31 אַקער ערד אויף צו קאָנען ציהען דער-פון חיונה. פאַר 40,000 יודישע משפחות איז נויטיג 1 מיליאָן אַקער ערד.

ווייטער האָט ה' ראָזענבערג אָנגעוויזען, אַז מ'קאָן נישט וויסען צי די פּוילישע רעגירונג וועט פאַרטיילען ערד אויף יודישע קאָלאָניזאַציע-צוועקען, נאָר אין פּוילען זענען פאַרהאַן די נויטיגע ערד-שטחים צו דעם צוועק.

דער ערפאָלג פון דער יודישער קאָלאָניזאַציע אין סאָוויעטען-רוסלאַנד דאַרף דינען אַלס גוטער ביישפּיל פאַר דער פּוילישער רעגירונג. איז דאָך פּוילען פּעראינטערעסירט אין אַ גרויסען עקספּאָרט פון תבואה און דורך אַ יודישער קאָלאָניזאַציע קאָן זי דאָס דערגרייכען. דעריבער — פיהרט אויס דער רעפּערענט — דאַרף די פּוילישע רעגירונג שטיצען די בעוועגונג צו קאָלאָניזירען די יודישע בעפעלקערונג. דערביי דאַרף מען נעהמען אין אַכט, אַז עס איז ביי די איצטיגע בעדינגונגען אויסגעשלאָסען אַן עמיגראַציע, ווייל אַלע לענדער זענען געשלאָסען פאַר איינוואַנדערונג.

פּאַרוואָס דעפּ. הויזנער איז אַנשטאַט גענעראַל-קאָנסול נאָמינירט געוואָרען אלס האַנדעלס-אַטאַשע?

ספּעציעלער אינטערוויו פאַר'ן „נייעם פאָלקסבלאַט".

וואַרשאַ, 7 (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט) היינט איז פון לאָנדאָן צוריקגעקומען דער פּוילישער האַנדעלס-אַטאַשע אין חיפה, דעפּ. הויזנער. דער קאָרעספּאָנדענט פון „נייעם פאָלקסבלאַט" האָט געהאַט מיט איהם אַן אינטערוויו, בעת וועלכען דעפּ. הויזנער האָט ערקלערט: ער איז געוואָרען אויס גענעראַל-קאָנסול, ווייל מיט דעם אַמט איז געווען פארבונדען דאָס אַרויסגעבען וויזעס, און דאָס האָט ער נישט געוואָלט אויף זיך נעמען. נאָך אַ קאָנפערענץ, וואָס דעפּ. הויזנער האָט אָפּגעהאַלטען מיט'ן מיניסטער קבאַל און האַנדעלס-מיניסטער קוויאַטקאָווסקי איז בעשלאָסען געוואָרען, אַז ער בעקומט דעם אַמט פון אַ האַנדעלס-אַטאַשע און וועט גענייסען פון די זעלבע רעכט און פּריווילעגיעס, וואָס אַ קאָנסול.

אין לאָנדאָן — דערצעהלט ווייטער דעפּ. הויזנער — האָט ער קאָנפערירט מיט'ן פּוילישען געזאַנדטען סקירמונט, וועלכער האָט אַרויסגעוויזען אַ גרויסען אינטערעס צו א"י-ענינים און האָט אויסגעדרוקט זיין אָנערקענונג פאַר דער בעציהונג פון די ענגלישע יודען צו פּוילען. דעפּ. הויזנער האָט אויך קאָנפערירט מיט'ן מיטגליד פון ציוניסטישען עקזעקוטיוו, ד"ר אידער און לוסיען וואָלף וועגען יודישע עמיגראַציע קיין סיריען. לוסיען וואָלף האָט ערקלערט, אַז ער וועט זיך בעמיהען די פראַגע אַוועקשטעלען אויפ'ן טאָג-אָרדנונג פון דער פעלקער-ליגע.

אין פּאַריז האָט דעפּ. הויזנער קאָנפערירט מיט'ן געזאַנדטען כראַבאָווסקי, וועלכער האָט צוגעזאָגט צו שטיצען די פראַגע וועגען יודישער עמיגראַציע קיין סיריען,

פון וואַרשאַ פאָהרט דעפּ. הויזנער קיין לעמבערג און פון דאָרט דורך בוקאַרעשט, קאָנסטאַנצאַ קיין א"י. פון וואַנען וועט ער צושיקען זיין רעזיגנאַציע פונ'ם דעפּוטאַטען-מאַנדאַט.

דעפּ. הויזנער האָט אויך אינטערוועניִרט מכח די שוועריגקייטען, וואָס ווערען געמאַכט ביים אַרויסגעבען עגיפּטישע וויזעס. איצט איז אָנגעקומען אַ נאָטע, אַז פון היינט אָן וועלען שוין קיין שום שוועריגקייטען מעהר נישט געמאַכט ווערען.

אַ אויסשטעלונג פון היסטאָרישע בילדער פון רעפאַעל פּיליכאָווסקי

איז אָפען אין לאָקאַל פון דער געזעלשאַפט „טאָז", אַנדזשעיאַ 1, פון 11 פריה ביז 9 אָווענד. איינטריט 1 זל., פאַר יוגענד 50 גראָשען. 177

אַכטונג, דאַמען-שניידער-אַרבייטער אויף דער פּראָווינץ!

איהר ווערט אויפגעפאָדערט

נישט צו קומען קיין לאָדז

אָנצונעהמען אַרבייט, ווייל דאָ קומט פאָר אַ שטרייק פון די דאַמען-שניידער-אַרבייטער.

168

יוד. געפליגעל-הענדלער-פעריין אין לאָדז, פּאָמאָרסקאַ 17

מיר מאַכען בעקאַנט, אַז אין הסכם מיט'ן ווּאונש פון ראַבינאַט און לויט'ן בעשלוס פון דער אַלגעמיינער פערזאַמלונג פון דעם 6-טען ה. ח.

איז פערבאָטען צו האַנדלען מיט פרעמדע שחיטה.

מיר מאַכען דעריבער אויפמערקזאַם אַלע געפליגעל-הענדלער אויף דעם דערמאָהנטען בעשלוס און וואָרנען, אַז אין געגענפאַל וועלען געגען די יעניגע אָנגענומען ווערען די שטרענגסטע מיטלען.

גלייכצייטיג בעטען מיר אַלע וואורשטען-מאַכער צו קויפען הויטען און ביילקעס, נור ביי די פערזאָנען, וועלכע וועלען פאָרשטעלען אַ לעגיטימאַציע פון אונזער פעראיין בעשטעטיגט דורכ'ן היגען ראַבינאַט, דען נאָר פאַר די יעניגע זענען מיר פעראַנטוואָרטליך, אַז זיי האַנדלען נישט מיט קיין פרעמדע שחיטה.

מיט אַכטונג די פערוואַלטונג.

182

Dr. med.

L. Pikielny

ספּעציאַל-אַרצט פאַר נירען, בלאָזען און האַרן-קראַנקהייטען

Nawrot 8

telefon 19-90.

עמפּפאַנגט פון 4—7 אין אָווענד

Dr. med.

H. Lajchter

קאָנסטאַנטינער 9.

רוג זאַכאָרניע טעל. 49 66

צאָהן-כירורג

ספּעצ. פון כירורגישע קראַנקהייטען ווי שמשענקעס, גימענס, דזשאָנסליעס, צאָהן פיסטולעס א.אז.וו. נעמט אָן פון 1½-5 און זונטאָג און יום-טוב פון 10 12

געזעלען

מיט לערן-יונגלעך קענען זיך מעלדען ביים שאַפּ-ציער שפּילבערג פּאָלודניאָווע 6

האַלט!

אַלע אָנגעהעריגע צום קאָלדרע-פאַך, סיי אַרבייטער סיי מייסטער, זאָלען זיך נישט ווענדען נאָך אַרבייט אויף פאָלגענדע אָנגעזאָגטע ערטער, ווייל זיי זענען פערשטרייקט:

שייבע (ציגעל-גאַס 30), קאַפּלעוויטש (פּעטריקאָווער 21), שילסקי (נאָוומיעסקאַ 20), גלאַבוס (פּעטריקאָווער 37), ח. שייבע (אָגראָדאָווע 1).

צו דער עפענטליכקייט!

אין „פאָלקסבלאַט" נומ' 254 איז געווען אַנאָנסירט, אַז די אויבענדערמאָהנטע הערען קאָלדרע מאַגאַזינערס זאָגען צו יעהרליכע אַרבייט און גוטע בעדינגונגען. ס'איז כדאי צו וויסען, אַז ביי די דאָזיגע גוטע בעדינגונגען גיט מען די בעל-מלאכות 4 חדשים'דיגע וועקסלען און צו דעם „גליקליכען מאָמענט" דאַרף מען וואַרטען פון 6—8 וואָכען. די הערן שעהמען זיך אויך נישט אַליין צו ווערען דיסקאָנטערען און אָראָפּצונעהמען 16 גילדען פון די הונדערט. און אַזוי ווי דאָס איז אַ לאו אין דער תורה און דאָס זענען היילגע פרומע יודעלעך, מאַכט מען היתר עיסקא און מען שינדט די הויט מיט אַ הכשר.

מכח יעהרליכע אַרבייט, דאָס איז שוין מעהר ווי חוזק, וואָרום פייגעל אויף די דעכער ווייסען שוין, אַז קאָלדרעס ווערען געאַרבייט 4 חדשים אין יאָהר.

אָט אַזוי זעהען אויס אין דער ווירקליכקייט די גאָלדענע הבטחות פון די דאָזיגע הערן.

מיט כבוד: פאַך-קאָמיסיע פון קאָלדרע-סעקציע ביים שניידער-מייסטער-פעראיין. אַלעע 1. מאַי 2.

183

גוטע קוואַליפיצירטע וואַטענע

קאָלדרעס-נייהערינס

ווערט פון זאָפאָרט געזוכט.

שטענדיגע אַרבייט געזיכערט מיט גוטע בעדינגונגען.

צו מעלדען זיך אין די פאָלגענדע פירמעס:

שייבע, צעגעלניאַנאַ 30,
קאַפּלאָוויטש, פּעטריקאָווער 21,
שילסקי, נאָוואָמיעסקאַ 20,
גלאַבוס, פּעטריקאָווער 37,
שייבע, אָגראָדאָווע 1.

165

הערמאַן בעטצייג
ס. ראָזענבערג
פערלאָבט.

לאָדז. 171

גוואַלדיגע פערפלייצונג אין אַמעריקאַ

50 שטעטלעך פערגאָסען. - קאָמוניקאַציע דורך אעראָפּלאַנען. - פערפלייצונג אין סיביר.

ניו-יאָרק בעדראָהט פון דער פערפלייצונג.

לאָנדאָן, 7. (אַטע) פון ניו-יאָרק זענען אָפּגעפלויגען קיין מאָנטפעליע 2 לופט-שיפען מיט די טראַנספּאָרט מעדיקאַמענטען, טיפוס-אימפּונגען, ווייל אין די ערטער, וואָס זענען געטראָפען געוואָרען פון דער פערפלייצונג און זענען אָפּגעשניטען געוואָרען פון דער וועלט, זענען בעמערקט געוואָרען פיל קראַנקהייטס-פאַלען.

צוזאַמען זענען אין דעם צפון-מזרח טייל פון די פעראייניגטע שטאַטען צושטערט געוואָרען דורך דער פערפלייצונג ביז 50 שטעטלעך. די טייכען, וואָס זענען אַרויס פון די ברעגעס האָבען אויסגעגראָבען די ערד אויף עטליכע מעטער טיף די צאָהל קרבנות דערגרייכט ביז 125 די צאָהל איז נאָך נישט קיין ענטגילטיגע. די היזקות זענען בעדייטענד.

לאָנדאָן, 7. (אַטע) אויך קאַנאַדע איז געטראָפען געוואָרען דורך אַ פערפלייצונג, וואָס איז פיל גרעסער, ווי מ'האָט אין אָנהויב גערעכענט צווישען די קרבנות פון דער פערפלייצונג געפינט זיך בעאַטי, דער פרעזידענט פון דער באַהן געזעלשאַפט „קאַנאַדיאַן פּאַציפיק” ער איז געפאָהרען מיט אַ צוג, וועלכער איז פערגאָסען געוואָרען.

פּאַריז, 7 (ספּ. טעל.) שפּעט ביי נאַכט איז אהער אָנגעקומען אַ ידיעה פון ניו-יאָרק, אַז צוליב'ן כסדר'דיגען שטייגען פונ'ם וואַסער אינ'ם טייך הודסאָן, איז די שטאָט ניו-יאָרק ערנסט בעדראָהט. לויט ווייטערדיגע ידיעות זענען אין וואַשינגטאָן אומגעקומען 5 פערזאָנען.

פון קאַנאַדע טיילט מען מיט, אַז די פערפלייצונג האָט דאָרט אָנגעמאַכט גרויסע היזקות.

אין אַלבאַנאַ איז צוליב'ן חרוב ווערען פונ'ם רעזערוואַר אין מאָנטעליע דערטרונקען געוואָרען 20 פערזאָן. די מאַטעריעלע היזקות דערגרייכען פיל מיליאָן דאָלאַר.

די בעפעלקערונג ליידט שטאַרק פון קעלט און קיין הילף קען מען זיי נישט ערטיילען, ביז ס'וועט נישט אָפּפאַלען דאָס וואַסער, 7 טויזענט פערזאָן זענען דאַכלאָז. אין מאַנפעליע און אין אַנדערע ערטער דערגרייכט דאָס וואַסער ביז 10 מעטער. די ראַטוש און פיל געוועלבער זענען פערניכטעט. אין שטעטעל קורלינטיין פון שטאַט ווערמאַנט זענען דערטרונקען געוואָרען 17 בעאַמטע פון אָרטיגער בוי-אָפּטיילונג.

לאָנדאָן, 7 (אַטע) די צאָהל קרבנות פון דער פערפלייצונג אין שטאַט ניו-ענגלאַנד ווערט אַלץ גרעסער. ס'קומען אָן נאָכאַנאַנד ידיעות וועגען נייע קרבנות. אין שטאַט מאָנפעליע זענען אומגעקומען איבער 140 פערזאָן. נאָכדעם ווי די פערפלייצונג האָט פערניכטעט די טאַמעס און רעזערוואוארען איז דאָס שטעטעל מינאַסקי מיט עטליכע טויזענד איינוואוינער פאָלשטענדיג אָפּ-

געשניטען געוואָרען פון דער וועלט, אַלע בריקען זענען צושטערט.

לאָנדאָן, 7. (אַט"ע). די רעטונגס-אַקציע אין שטאָט ניו-ענגלאַנד איז שוין פולקאָם אָרגאַניזירט. ס'איז דאָ אַ האָפנונג, אַז ס'וועט געלונגען אויסצומיידען נייע מענשען-קרבנות. די גרעסטע געפאַהר דראָהט פון עפּידעמיעס אָבער אויך אין דער הינזיכט זענען אָנגענומען מיטלען נישט צו דערלאָזען זיך פערשפּרייטען די עפּידעמיע, אויב זי זאָל אויסברעכען.

ריגאַ, 7 (ספּ. טעל.) פון וולאַדיוואָסטאָק טיילט מען מיט, אַז אייערנעכטען איז דער האַלב-אינזעל קאַמטשאַטקע פערפלייצט געוואָרען. די פערפלייצונג האָט אָנגעמאַכט אויף דער קאַמטשאַטקע און אויף די קאָמאַנדאָר-אינזלען גוואַלדיגע היזקות. אַ רוסישער קריגס-דאַמפער איז דערטרונקען געוואָרען צוזאַמען מיט דער קאָמאַנדע. ס'איז געלונגען אַרויסצוראַטעווען בלויז 14 פערזאָן לויט ווייטערדיגע האַלב-אָפיציעלע ידיעות זענען אונטערגעגאַנגען 9 קאָרעאישע פישער-שיפען.

לויט'ן געזעץ פון 1891 י.

טאָרען יודען נישט קויפען קיין ערד אין פּוילען.

נאַציאָנאַל-ראַט אינטערווענירט ביים אַגראַר-מיניסטער.

וואַרשאַ, 7 (טעלעפאָניש) מיט אַ צייט צוריק האָט אַ געוויסער יעקב שאַרפשעכטער געקויפט אַ שטיקעל ביים פויער יוזעף סאָבאָטאָ פון דאָרף זאַקאָשטש (וואַרשאַווער קרייז). ווען מען איז שוין געהאַט דורכגעקומען וועגען דעם מקח און מ'איז שוין געגאַנגען שליסען דעם רעיענטאַלען אַקט, האָט יוזעף סאָבאָטאָ בעקומען אַ שריפטליכע מעלדונג פונ'ם ערד-אַמט אין וואַרשאַ, אַז לויט די פּאַראַגראַפען 98 און 81 פון אוסטאַוו, אַרויסגעגעבען אין יאָהר 1891, איז פערבאָטען צו פערקויפען ערד צו אַ יוד.

צוליב דעם האָט דער נאַציאָנאַל-ראַט זיך געווענדעט מיט אַ בריף צום וויצע-פּרעמיער באַרטעל, אַז ער זאָל אָפּשאַפען די דאָזיגע בעגרענצונג פאַר יודען, ווייל ער האָט דאָס צוגעזאָגט אין דער עקספּאָזע, וואָס ער האָט זיינערצייט געהאַלטען אין סיים.

אָפּגעשאַפט גאָלד-רעוויזיעס.

טשעוו, 7. (טעלעפאָניש). שבת אַרום 11 פאַרמיטאָג האָט די גרעניץ-מאַכט אין טשעוו דערהאַלטען אַ פעראָרדנונג פון פינאַנץ - מיניסטעריום, אַז מען זאָל מעהר נישט רעווידירען די פּאַסאַזשירען, וואָס פאָהרען קיין אויסלאַנד, צי זיי פיהרען נישט אַ מאָל קיין וואַלוטע.

כאַראַקטעריסטיש איז, אַז דער לעצטער פּאַסאַזשיר, וועלכער איז נאָך רעווידירט געוואָרען איז געווען דער מחבר פון די לעצטע סטאַביליזאַציע-געזעצען אַדוואָקאַט וולאַדיסלאַוו יוזעף שאַטענשטיין.

וואַרשאַ, 7. (טעלעפאָניש) פון שבת אָן האָבען אויפגעהערט צו פערפליכטען די דעוויזען-בעגרענצונגען, וואָס האָבען עקזיסטירט די גאַנצע צייט ס'איז ענטשטאַנען די פוילישע מלוכה. אויסלענדישע וואַלוטע מעג מען איצט קויפען, פערקויפען אַריינפיהרען און אַרויספיהרען.

דער איינציגער פערבאָט איז געבליבען בלויז בנוגע אַרויספיהרען גאָלד, אָבער אויך דער דאָזיגער פערבאָט זאָל מאָדיפיצירט ווערען: ס'ווערט פּראָיעקטירט, אַז דער פערבאָט זאָל זיין חל נאָר בנוגע גאָלדענע מטבעות און שטאַבעס, דאַגעגען גאָלדענע חפצים וועלען קענען אַרויסגעפיהרט ווערען אָהן שטערונג.

ווי אַזוי קערענסקי איז ענטלאָפען פון די באָלשעוויקעס.

קערענסקי האָט נעהאַט בעפוילען זיין אַדיוטאַנט, ער זאָל איהם דערשיסען, נאָר אין דער לעצטער רגע איז ער ניצול געוואָרען.

אַ מיטאַרבייטערין פון אַ פּאַריזער צייטונג, -פרל. גאַבריעל פּערע האָט בעקומען אַנ'אינטערוויאו מיט א. פ. קערענסקי'ן, וועלכער האָט זיך נעטיילט מיט זייגע זכרונות וועגען דעם, ווי אַזוי ער איז אַנטלאָפען פון גאַטשינאַ, ווען די באָלשעוויקעס האָבען איבערגענומען די מאַכט.

קערענסקי דערצעהלט:

די לעצטע פאַזע פון מיין קאַמף מיט די באָלשעוויקעס האָט זיך אָפּגעשפּילט צווישען 7-טען און 15-טען נאָוועמבער (לויט'ן נייעם סטיל).

דעם 7-טען נאָוועמבער אינדערפריה (דאָס איז דער טאָג פון דער אָקטאָבער-איבערקעהרעניש) ווען אין פּעטערבורג האָט שוין געבושעוועט דער אויפשטאַנד האָב איך זיך אַריינגעזעצט אין אַנ'אויטאָ און האָב זיך געלאָזט אויפ'ן פראָנט, אין די סאַמע געדיכטע מאַסען פון די באָלשעוויזירטע סאָלדאַטען. אָבער דער הויפּט - קאָמאַנדיר פון צפון-פראָנט האָט זיך אָפּגעזאָגט צו געבען מיליטער אין מיין רשות.

דעמאָלט האָב איך אויפגעזוכט דעם גענעראַל קראַסנאָוו, וועלכער איז נאָך דאַן נישט געווען קיין מאָנאַרכיסט און האָט אָנגעפיהרט מיט אַ קאָזאַקען-קאָרפּוס. אין דער נאַכט פון 7-טען אויפ'ן 8-טען נאָוועמבער האָבען מיר אונטערגענומען אַ מאַרש אויף פּעטערבורג. דעם 8-טען האָבען מיר פערנומען דעם קייזערליכען פּאַלאַץ אין גאַטשינאַ. פון די בריף, וועלכע קאַפּיטאַן סאַדול (אַ פראַנצויזישער אָפיציר, וועלכער איז אַריבערגעגאַנגען צו די באָלשעוויקעס, די רעד.) האָט געשריבען צו אַלבער טאָמאַ'ן, קאָן מען זעהן, אַז אין סמאָלני אינסטיטוט, וואו ס'האָט זיך געפונען די הויפּטקוואַרטיר פון די באָלשעוויקעס, איז דעמאָלט ענטשטאַנען אַ גרויסע פּאַניק. טראָצקי האָט „גענומען פּאַקען זיינע טשעמאָדאַנעס”.

מיר זענען שוין געווען כמעט ביים ציל, ווען אַ דעלעגאַציע פון הויפּט-קאָזאַקישען ראַט האָט בעפוילען מען זאָל מיך נישט אונטערשטיצען אין קאַמף געגען די באָלשעוויקעס.

ס'איז געקומען אַ טראַגישער מאָמענט. קראַסנאָוו און זיין שטאַב האָבען זיך געוואַקעלט. דעם 13-טען נאָוועמבער איז אַוועק אַ דעפּוטאַציע אין דער נייער הויפּט-קוואַרטיר פון די באָלשעוויקעס אין קראַסנאָיע סיעלאָ. דאָרט איז אָנגענומען געוואָרען אַ בעשלוס מיך אַרויסצוגעבען.

וועגען דעם בין איך געוואויר געוואָרען דעם 14-טען אינדערפריה. צו מיר אין צימער זענען אַריינגעקומען צוויי אומבעקאַנטע סאָלדאַטען און האָבען מיר מיטגעטיילט, אַז דער שטאַב פון גענעראַל קראַסנאָוו פיהרט אונטערהאַנדלונגען מיט די באָלשעוויקעס וועגען די בעדינגונגען, אויף וועלכע איך זאָל אַרויסגעגעבען ווערען.

וואַהרשיינליך איז געווען אַ פּראָיעקט מיך צו אַרעסטירען און מיך אָבצושיקען אין סמאָלני אונטער אַ געמישטען קאָראָוול פון קאָזאַקען און מאַטראָסען. אַלס קאָמפּענסאַציע פאַר'ן פערראַט האָבען די מאַטראָסען געדאַרפט בעקומען פּאַסיר-שיינען פריי אַהיימצופאָהרען אויפ'ן דאָן, מיט'ן געוועהר און אַלע זאַכען.

איך האָב קוים געגלויבט אין אַזאַ מין פערראַט סיי מצד די קאָזאַקען, סיי מצד קראַסנאָוו'ן, איך האָב אַרויסגערופען צו זיך דעם גענעראַל קראַסנאָוו. ער איז געווען שרעקליך בלאַס, נאָר ער האָט זיך בעמיהט מיך צו איבערצייגען, אַז פאַר'ן וואויל פון רוסלאַנד דאַרף איך פאָהרען קיין פּעטערבורג, כדי אָנצוקניפּען בעציהונגען מיט לענין'ען. „אַזוי אַרום — האָט ער מיר געזאָגט — וועט איהר אויסמיידען די שרעק פון בירגער-קריג”.

וואָס האָט מען געקאָנט טון? ס'איז נישט געווען קיין שום מעגליכקייט אויסצומיידען דעם גורל, וואָס האָט מיך ערוואַרט; איך האָב נישט געהאַט אָנגענומען קיין שום מיטלען אויפ'ן פאַל, ווען ס'זאָל אויסקומען צו ענטלויפען, ווייל כ'האָב געהאַט בדעה ביז צום סוף צו בלייבען מיט מיין מיליטער. איבריגענס, ווען איך וואָלט אפילו געוואָלט פערלאָזען דעם פּאַלאַץ, וואָלט איך דאָס נישט געקאָנט טון: דער פּאַלאַץ, וועלכער איז געבויעט געוואָרען דורכ'ן קייזער פּאַוועל דעם ערשטען אין דער פאָרם פון אַ פעסטונג, האָט געהאַט בלויז איין אַרויסגאַנג, וואָס איז געווען שטרענג בעוואַכט פון קאָזאַקען און מאַטראָסען.

איך האָב איין ווייל בעטראַכט, און מעהר האָב איך זיך נישט געוואַקעלט, כ'האָב אָפּגעגעבען אַ בעפעהל צו פערניכטען אַלע פּאַפּירען, מיינע אַדיוטאַנטען האָב איך פאָרגעלעגט זיי זאָלען זיך בעהאַלטען, וואו איינער וועט קענען און בין געבליבען אַליין מיט איינעם פון מיינע איבערגעגעבענסטע אַדיוטאַנטען, מיד האָבען בעשלאָסען זיך צו פערשליסען אין איינעם פון די אָפּגעלעגענסטע צימערען, און ווען די מאַטראָסען וועלען קומען מיך אַרעסטירען, האָט איין אַדיוטאַנט מיך געדאַרפט דערשיסען, איך האָב איהם וועגען דעם געגעבען אַ פאָרמעלען בעפעהל.

אָבער דעמאָלט איז געשעהן אַ נס, אַ דאַנק וועלכען איך בין געבליבען לעבען. ס'זענען פּלוצים אָנגעקומען עפּעס אַ מאַטראָס און אַ סאָלדאַט.

„אַ גרופּע אומבעקאַנטע פריינד גרייט שוין זייט אַ מעת-לעת צו אייער בעפרייאונג, — האָבען זיי מיר ערקלערט, זיי האָבען מיר געגעבען דעם אוניפאָרם פון אַ הייצער פון באַלטישען פלאָט, און אין דער דאָזיגער קליידונג, בעגלייט פונ'ם מאַטראָס, בין איך רוהיג אַוועק פון פּאַלאַץ. באַלד נאָכדעם האָב איך געהערט, ווי אַ מאַסע קאָזאַקען און מאַטראָסען האָבען זיך אַריינגעריסען אין מיינע אַפּאַרטאַמענטען.

וואָס איך האָב געטון נאָכדעם? איך האָב זיך אויסבעהאַלטען אין רוסלאַנד ביז מאַי 1918, וואוינענדיג די גאַנצע צייט צווישען פּויערים. אָט די פּשוט'ע מענשען האָבען מיך אָפּגעהיט.

נייעס פאַר לאָדז! בעקאַנטמאַכונג. נייעס פאַר לאָדז!

דערמיט מאַכען מיר בעקאַנט דעם געעהרטען פּובליקום, אַז דאָס פעראייניגטע קאָלעגיום פון

פאָטאָגראַפען-אַנגעשטעלטע

האָט ערעפענט אין לאָדז, קאָנסטאַנטינער 33 (פראָנט, 2-טער שטאָק) אַ ספּעציעלע ווערקשטעל פון פערגרעסערונגס-בילדער (פּאָרטרעטען).

אַנ'אָריגינעל פּאָרטרעט, ראַפּעלט רעטוש-רט 35X45 צום פּרייז פון 8 זל. אַ שטיק. כדי צו בעקענען דאָס געעהרטע פּובליקום מיט אונזער קונסטלערישער אַרבייט, מאַכען מיר אַ פּראָבע-פּאָרטרעט די זעלבע גרייס צום פּרייז פון 3 זל. אַ שטיק. עס ווערען אויך אָנגענומען אַלערליי אויפנאַהמעס אין דער שטאָט, ווי אויך אַלע אַרבייטען, וואָס האָט אַ שייכות מיט דעם פאָטאָגראַפיק-פאַך.

אַכטעט נישט, וואָס די פּרייזען זענען שטוינענד ביליג, נור קומט און איבערצייגט אייך! דאָס אַטעליער איז אָפען טעגליך פון 9 פריה ביז 7 אָווענד.

Kolegjum Pracowników Fotograficznych w Łodzi,
Konstantynowska 33, front, II piętro. 909

Dr. med.
WOLF EYCHNER
פּרויען - קראַנקהייטען
און אַקושעריע
זגיערזער 11 טעל. 34-72
נ'העמט אָן אין דער לעטשניצע פּעטריקאָווער 294 פון 12—2 נאָכם. אין דערהיים פון 6-8 אָוו.

Dr ADAM
GROSGLIK
Al. Kościuszki 27,
tel. 51-78.
הויט און ווענערישע קראַנקהייטען און ליכט-היילאינסט. נעמט אָן פון 4—7 אין אָוונט.

פּעלץ-ווערקשטעל פון ח. האָכענבערג
קאַמיעננאַ-גאַס 2
נעהמט אָן אַלערליי קירזשנער-אויסאַרבייטונגען לויט די נייעסטע אויסלענדישע פּאַסאָנען און פיהרט אויס רעיעל און צו קאָנקורענץ-פּרייזען. ספּעציאַליסט פון פּאָקען-מאַנטלען, פּאָקענע היטלעך ווי אויך שטריימלעך.
מיט אַכטונג ח. האָכענבערג, קאַמיעננאַ 2, פראָנט-געוועלב.

אַמביליגסטען און אויף די בעקוועמסטע בעדינגונגען!
קען מען קויפען אַלערליי פוטער-וואַרען
נאָר ביי דער לאַנג-יעהריגער פירמע
ל. ב. פּעפּער, ווסכאָדניאַ 42
בעמערקונג: די קירזשנער-ווערקשטעל אויס'ן אָרט. די אַרבייט ווערט אויסגעפיהרט פּינקטליך און רעעל. 920

„נייער פאָלקסבלאַט"

לאָדז.
8 נאָוועמבער 1927.

לאָדז.
8 נאָוועמבער 1927.

סימנים
פון אַנ'ערנסטען צוזאַג.

אין דעם הויפּט-אָרגאַן פון, פ.פ.ס., אין דעם „ראָבאָטניק" לאָזט זיך לעצטענס בעמערקען, אַ כאַראַקטעריסטיש'ע און דערפרעהענדע ערשיינונג:

עס ווערט נעמליך, אין איהם לעצטענס אָפט אויפגעהויבען די יודען-פראַגע, און הגם מען איז נאָך דאָרט ווייט פון אַריינטרעפען אין פינטעל פון דער דאָזיגער „אייביגער פראַגע", איז דאָך דער אופן פון טראַקטירען די אַנ'אויסנאַהמסווייזער, און אַנ'אימפּאָנירענדער מיט דער מיושב'דיגקייט און ערנסטקייט, וואָס די מחברים ווייזען אַרויס.

עס פעהלט דאָ אויך, פערשטעהט זיך, גרינדליכע קענטעניש פון יודען און זייערע בעדערפענישען, אָבער — ס'זעהט זיך אַרויס אַ גוטער ווילען די פראַגע צו לעזען, און דעריבער טאַקי איז כדאַי, מיר זאָלען זיך צוהערען צו די סברות און מיינונגען, וואָס ווערען דאָרט אַרויסגעזאָגט.

אין דעם נעכטיגען „ראָבאָטניק", צ. ב.ש., לייענען מיר אַנ'אַרטיקעל פון ד"ר אַלעקסאַנדער קיעלסקי, וועלכער זאָגט זיך אַרויס וועגען דער יודישער פראַגע, און הגם געגען דעם אַרטיקעל זיינעם קאָנען אָנגעווענדט ווערען פיל רעזערווען, ווערט אָבער דער תוכן זיינער נישט געמינערט, און אַ סך פונקטען אין איהם זענען בעזונדערס סימפּאַטאַטיש און אינטערעסאַנט.

דער מחבר פון דעם אַרטיקעל צווייפעלט אפילו, צי יודען זענען אַ בעזונדער פאָלק, סומך זייענדיג זיך דערביי אויף אַ וויסענשאַפטליכע טעאָריע; ער צווייפעלט אָבער נישט דערין, אַז יודען זענען אַ נאַציאָנאַליטעט, וואָס גאָר אַ דאַנק דער רעליגיע האָט עס זיך נישט אַסימילירט.

ער איז אפילו אַנ'אָנהענגער פון אַסימילאַציע, וואָס ער האַלט פאַר אַ נאַטירליכע און נוצליכע ערשיינונג; ער וואָרענט אָבער פאַר צוואַנג-אַסימילאַציע און זאָגט, אַז סיי די רעגירונג סיי די געזעלשאַפט דאַרפען זיך רעכענען מיט די ממשות'דיגע בעדינגונגען, און, בעמיהענדיג זיך צו פערוואַנדלען די יודען, דורך פולשטענדיגע גלייכבערעכטיגונג, אין וואָס-בעסערע בירגער פון לאַנד, נישט פרובען זיך בשום אופן, פאַר יעדען פרייז זיי אַסימילירען.

כדי צו געווינען די יודען פאַר דער אידעע פון פוילישער מלוכה'שקייט — זאָגט דער מחבר — גילט נאָר דער וועג פון פולקומער גלייכבערעכטיגונג אויפ'ן רעכטליך-פּאָליטישען געביט, און דאָס אַריינשטראַהלען פון דער פוילישער קולטור אין דער טיף פון יודישען גהעטאָ.

דערצו איז ער מוסיף, אַז מען דאַרף נישט אָפּזאָגען די יודען די רעכט פון נאַציאָנאַלער זעלבסט-בעשטימונג, נישט אכטענדיג אויף די פאָרבעהאַלטען בנוגע דער „שלימות" פון דער יודישער נאַציאָנאַליטעט.

אינטערעסאַנט איז אויך, ווי-אַזוי דער מחבר קלערט אויף דעם אַנטיסעמיטיזם אין פוילען און פון וואַנען ער נעהמט זיך.

ער מיינט, דהיינו, אַז ווען דאָס רוב יודען וואָלט געווען פּראָלעטאַריש, וואָלט די אַסימילאַציע פון דער יודישער בעפעלקערונג אין פוילען גאָר שנעל פאָרגעקומען, מחמת דער מעהרהייט פון פוילישען אַרבייטער-קלאַס. אַזוי ווי אָבער דער רוב מנין ובנין פון יודען איז אַ הענדלערישער און בילדעט די מאַיאָריטעט אין פוילישען האַנדעל—קאָן ממילא די אַסימילאַציע נישט מאַכען קיין אומנאַטירליכע שפּרייזען, און די פשוט'ע קאָנקורענץ שאַפט דעם אַנטיסעמיטיזם.

דער מחבר האָט סימפּאַטיעס פאַר'ן ציוניזם אין וועלכען ער זעהט נוצען סיי פאַר פוילען סיי פאַר די יודען.

ווי געזאָגט, איז דער אַלגעמיינער טאָן פון טראַקטירען די פראַגע, און דער סימפּאַטישער צוגאַנג צו איהר אַ נייעס פאַר אונז און דאָס טאַקי מוז פערצייכענט ווערען.

איצט וועט מען האָפענטליך קאָנען רעדען, און זיך דערעדען צו אַ „מאָדוס וויווענדי", ווי דער „ראָבאָטניק" וויל עס.

אַז אין די צייטען פון אַ טוב שב'. פ.פ.ס., פון דעם נישט-לאַנג פערשטאָרבענעם דעפ. פּערל האָט מען קיין גוט וואָרט נישט געהערט, איז די איצטיגע ענדערונג, איין שריט פאָראויס בעזונדערס אָנגענעהם.

מ. ן.

לאָיד דזשאָרדזש האָט נאָך זיין ליד נישט אָפּגעזונגען.
פּראָיעקט פון אַ גרויסער אגראַר-רעפאָרם אין ענגלאַנד.

נאָכ'ן דורכפאַל פון לאָיד דזשאָרדזש'ן בעת די לעצטע פּאַרלאַמענט-וואַהלען אין ענגלאַנד האָט מען געהאַלטען, אַז ער איז שוין אַ טויטע פיגור אין פּאָליטישען לעבען און אַז ער וועט שוין קיין תחית המתים נישט אויפשטעהן, פונקט ווי זיין פּאַרטיי. אָבער די לעצטע פאַר יאָהר האָבען בעוויזען, אַז לאָיד דזשאָרדש קלייבט זיך נאָך נישט אויף אַבריה און זיין פּאַרטיי קלערט נישט צו פערלאָזען די פּאָליטישע אַרענע. נאָך אַ רייהע קאַמפען אין דער ליבעראַלער פּאַרטיי גופא, בעת וועלכע אייניגע זענען אַריבער צו די קאָנסערוואַטיסטען און די אַנדערע האָבען זיך דערווייטערט אָדער אָבגערוקט געוואָרען פון דער פּאַרטיי לייטונג, איז לאָיד דזשאָרזש ווידער אַרויפשהאומען אויף דער אויבערפלעכע און איז צוזאַמען מיט'ן געוועזענעם נציב העליון אין א"י, סיר הערבערט סעמועל דער ראש-המדברים פון דער ליבעראַלער פּאַרטיי אין ענגלאַנד, וועלכע איז לעצטענס געוואָרען אפילו גאַנץ קאַמפּלוסטיג.

די לאַגע פון דער מיטעל-פּאַרטיי איז אַ גאַנץ שווערע: אינ'ם קאַמף מיט'ן סאָציאַליזם זענען די קאָנסערוואַטיסטען שאַרפער, פאַר די אָנהענגער פון סאָציאַלע רעפאָרמען איז מעהר צוגעפּאַסט די „לייבאָר-פּאַרטיי" און לאָיד דזשאָרזש, אַלס אַלטער פּאָליטיקער האָט זיך געננומען זוכען נייע לאָזונגען, מיט וועלכע ער האָט זיך געלאָזט אינ'ם נייעם פּאָליטישען קאַמף.

שוין מיט אַ 2 יאָהר צוריק האָט ער געוואָרפען דעם ערשטען געדאַנק וועגען אַנ'אַגראַר-רעפאָרם, כדי צו פערשטעהן די וויכטיגקייט און ברייטקייט פון דער פראַגע אין ענגלאַנד, דאַרף מען אַ ביסעל אויפקלערען וועגען דער לאַנדווירטשאַפט אין ענגלאַנד.

שוין זייט'ן 16. יאָהרהונדערט, ווען די וואָל-שפּינערייען האָט זיך אָנגעהויבען שטאַרק צו ענטוויקלען אין ענגלאַנד, האָט מען ביסלעכווייז ביים פערברייטערען די פיה-צוכט אָנגעהויבען צו פערוואַנדלען די זריעה-פעלדער אין לאָנקעס פאַר די גרויסע סטאַדעס שאָף. די מאַשינען-ענטוויקלונג האָט געמאַכט אָרט פאַר אַ נאָך גרעסערען וואָל-פערברויך אין די דאָרפישע בעפעלקערונג האָט ביסלעכווייז אָנגעהויבען אַרויסגעשטויסען צו ווערען און... עמיגרירען. אין פערלויף פון די לעצטע 100 יאָהר האָבען איבער 17 מיליאָן מענשען (ענגלענדער שאָטלענדער און אירלענדער) עמיגרירט פון גרויסבריטאַניען, אין דער זעלבער צייט איז די עקאָנאָמישע לאַגע פון דער איבריגער בעפעלקערונג, וועלכע איז פון 20 אויסגעוואַקסען אויף 44 מיליאָן מענשען געוואָרען אַלס בעסער. און ס'האָט זיך געשאַפען אַזאַ לאַגע, אַז פון די 44 מיליאָן איינוואוינער זענען אין ענגלאַנד ביי ערד-אַרבייט און פישעריי בעשעפטיגט קוים 2 מיליאָן.

די פעלדער און לאָנקעס פערנעהמען אין ענגלאַנד ביז 15 מיליאָן העקטאַר, בעת אויף זריעה ווערט פערברויכט קוים 3 מיליאָן העקטאַר און ס'איז דעריבער דערגאַנגען דערצו, אַז בריטאַניען פראָדוצירט אַזוי פיל, אַז ס'וואָלט קוים געקלעקט אויף 2 טאָג אין וואָך צו שפּייזען דאָס לאַנד.

שפּייז ווערט דעריבער אַריינגעפיהרט פון די קאָלאָניעס. איבערהויפּט איז דער האַנדעלס-בילאַנס אין ענגלאַנד אַ נעגאַטיווער: מ'ברענגט אַריין אויף 1,200 מיליאָן פונט שטערלינג אַ יאָהר און מ'עקספּאָרטירט קוים אויף 800 מיליאָן. דער דעפיציט פון 400 מיליאָן פונט שטערלינג ווערט געדעקט דורך די הכנסות פונ'ם האַנדעלס-פלאָט און פון די ריוהים, וואָס ענגלאַנד האָט פון איהרע פערמעגענס אין אויסלאַנד. אָבער די דאָזיגע הכנסות האָבען זיך נאָכ'ן קריג שטאַרק פערקלענערט צוליב אַ גאַנצע רייהע סבות; די אויסלענדישע מערק זענען געוואָרען ווייניגער אויפנאַהמספעהיג, דערצו איז צוגעקומען די שטאַרקע קאָנקורענץ מצד אַמעריקאַ אין יאַפּאַן, אין אינדיען איז ענטשטאַנען אַנ'אייגענע טעקסטיל- און אייזען-אינדוסטריע א.א.וו. ס'איז אויסגעוואַקסען אַנ'אַרבייטסלאָזע אַרמיי פון 1,200,000 מאַן און דער דעפיציט פונ'ם האַנדעלס-בילאַנס דראָהט צו ווערען אַ שטענדיגער.

און דאָ איז געקומען לאָיד דזשאָרזש און פרובט צו לעזען די פראַגע. ער לענט נעמליך פאָר, אַז די גרויסע לאַנד גרענעצען זאָלען אויף אַ צוואַנגס-אופן אויסגעקויפט ווערען דורך דער מלוכה און פערטיילט ווערען אויף קליינע חלקים. אַזוי אַרום וואָלט געשאַפען געוואָרען אַ נייער קלאַס פון קליינע פויערים און דערביי וואָלט אינטענסיווירט געוואָרען די לאַנדווירטשאַפט. ס'וואָלט פערקלענערט געוואָרען די אַרבייטסלאָזיגקייט און פערבעסערט געוואָרען דער האַנדעלס-בילאַנס.

געגען דעם דאָזיגען פּראָיעקט טרעטען אַרויס די קאָנסערוואַטיסטען, ווייל קודם כל געפינען זיך ביי זיי די גרעסטע צאָהל לאַנד-לאָרדען, וועלכע זענען נאַטירליך נישט קיין אָנהענגער פון צוואַנגס-אומקויף פון זייערע גיטער.

דער דאָזיגער פּראָיעקט האָט אָבער נישט געפונען קיין אָנהענגער אויך ביי דער לייבאָר-פּאַרטיי, זיי רוקען אַרויס אַ גאַנצע רייהע מאָטיוען. זיי גלויבען, אַז ביי די בעסטע בעדינגונגען וואָלט מען געדאַרפט קומען צו הילף די נייע לאַנדווירטען, די מלוכה-הוצאות וואָלטען געדאַרפט פערגרעסערט ווערען, מ'וואָלט געדאַרפט אפשר נאָך אָנקומען צו פּראָטעקציאָניזם, העכערען דעם צאָל א. אַז. וו. — אַלץ מאָמענטען. וואָס זיי זענען פּרינציפּיעלע געגנער דערפון.

הקיצור: לאָיד דזשאָרזש האָט נאָך נישט קיין אָנהענגער פון זיין פּלאַן. נאָכמעהר אפילו זיין פּאַרטיי האָט נאָך דעם פּראָיעקט נישט אויפגענומען אַלס איהרען, אָבער לאָיד דזשאָרזש האָט זיכער אָנגעטאַפּט אַ זעהר וועהטאָגדיגען אָרט אין דער ענגלישער מלוכה-ווירטשאַפט און שוין דער דאָזיגער אומשטאַנד איז אַ סימן, אַז ער האָט נאָך זיין לידעל נישט אָבגעשפּילט און זיין לעצט וואָרט אין דער ענגלישער פּאָליטיק נישט געזאָגט.

א. ק-ר.

דער כשוף-מאַכער פון בריענץ
אייראָפּעאישע בעגעגענישען און איינדרוקען.
פון דר. א. קאַראַלניק.

אַ קליין שטעטעלע, אַ דאָרף, צווישען די אַלפּען. עטליכע הייזער אויף דעם ברעג פון דער „ברינצער זעע". אַ גאַס ביים וואַסער, און דערנאָך הייזלעך — צעשפּרייט, צעוואָרפען איבער די בערג.

אַרום אַכט אַ זייגער אין אָוונד. אַריינגעפאַלען אין דעם קליינינקען שטעטעל און ווייס נישט וואָס צו טון ווייטער. זעהן איז נישטאָ וואָס. פאָהרען ווייטער איז נישטאָ וואו — דער לעצטער צוג איז שוין אַוועקגעפאָהרען, און אפילו אויב עס איז נאָך דאָ אַ צוג ערגיץ-וואו — וואָס איז דער חילוק, צי דאָס שטעטעל אָדער דערפעל הייסט בריענץ צי מיידינגען. פערשידענע נעמען — די אייגענע בערג, די אייגענע פּערספּעקטיווע. אַ טעאַטער, וואָס בייט קיינמאָל נישט זיין דעקאָראַציע.

* *

איך געה אַרויס אויף דער „הויפּט-גאַס" פון בריענץ. פינסטער. דער סעזאָן איז שוין פערביי און די שפּאָרעוודיגע שווייצער צינדען נישט די לאַמטערנעס — עס ברענען בלויז אַ פּאַר עלעקטרישע לעמפּלעך. עס איז אויך נישט נויטיג. סיי-ווי-סיי נישטאָ וואָס צו זעהן. בלויז באַרג-סילועטען און דאָס בלויע וואַסער. און עס איז גוט זיך אָפּרוהען אויף אַ ווייל פון זיי אויך. אַ מערקווירדיגע וואָרימקייט אין דער לופט. איטאַליעניש, שפּאַניש, דרום'דיג. מיין ציגאַרעט פלאַקערט אַזוי אומרוהיג, אַזוי אומפערשטענדליך-לעבעדיג. צוויי מענשען געהן צו מיר צו אין דער טונקעלקייט. אויפ'ן קאָפּ אַ מין מענשען-היטעל, זעהן אויס ווי פּורים-שפּילער. זיי רעדען עפּעס צו מיר, ווייזען אויף מיין ציגאַרעט, מאַכען מיט די הענד. איך פערשטעה נישט קיין איין וואָרט. איך הער נאָר איין וואָרט: „פיר". איך פּרוב זיך רעדען צו זיי אויף אַלע דריי שווייצער-שפּראַכען — דייטש, פראַנצויזיש, איטאַליעניש. עס העלפט נישט — זיי רעדען אפילו נישט „שווייצעריש", נאָר זייער אייגענעם דיאַלעקט, דעם בריענצער „דיטש". און נאָך גרויסער מיה און מאַטערניש און מיט דער הילף פון אַ רעסטאָראַן-קעלנער, וואָס איז צופעליג אַרויסגעגאַנגען, ווער איך געוואָהר, אַז דאָס זענען די „פייערלייט„ פון בריענץ, און אַז זיי בעטען מיך נישט צו רויכערען אויף דער גאַס, ווייל עס בלאָזט דער „פען", דער הייסער דרום-ווינט, וואָס כאַפּט זיך אַריבער פון צייט צו צייט איבער די אַלפּען, און עס איז דערפאַר פערהאַן אַ פייער-סכנה.

איך וואַרף אַוועק דעם ציגאַרעט. די פייער-לייט נעמען ביי מיר פאָרט צוויי ציגאַרעטען און דאַנקען: „אויף מאָרגען, נאָך דער פען". און איך „ריכט מיינע טריט" צו דעם צירק. „איך" איז אייגענטליך נישט ריכטיג. איך וואָלט בעדאַרפט זאָגען: „מיר", מחמת מיר זענען אַ גאַנצע גרופּע, אַ גאַנץ שטיק „אַקציאָנס-קאָמיטע", אַ חלק פון דעם פוילישען סיים, כמעט אַ פּאַרטיי פון דעם ציוניסטישען קאָנגרעס.

מיר פערקירעווען אין אַ קליינעם געסעל — און דאָרט איז דער „צירק". הורא! פונקט אַזוי ווי איך האָב איהם געוואָלט, ממש דער צירק פון מיינע קינדער-יאָהרען — אַ שאַלאַש, אַ ביירעל, ציגיינער פאַר דער טיר.

„קומט, לאָמיר אַריינגעהן". אַ טייל פון דעם אַקציאָנס-קאָמיטעט און די דעלעגאַציע פון דעם פוילישען סיים קווענקעלט זיך. זיי האַלטען גראָד ביי אַ וויכטיגען ענין, מען דאַרף נאָך אַמאָל — צום טויזענדסטען מאָל — איבער-דיסקוטירען די פראַגען פון יודישער, ציוניסטישער, נאַציאָנאַל - מינדערהייטיגער, יודיש - העברעאישער פּאָליטיק — אָט-אָט קאָן מען שוין קומען צו אַ רעזאָלוציע, און דאָ דער צירק!

„דא ניעט, גאָספּאָדאַ, אוידיאָם, סקוטשנאָ", זאָגט דער יודישיסט. „אַליע, פּראָשע, טאָ פּשעטשעזש טאַק זאַימויאָנצע, ענטפערט דער העברעאיסט. „אָבער, מיינע הערשאַפטען, דאָס איז דאָך ווירקליך דאָס ריינע פיליסטעריום. זיי האָבען יאַ קיינען זין פיר דאָס אַבענטויר", צובייזערט זיך דער „אַמעריקאַנער". און ביי דער טיר פון דעם צירק שטעהט אַ יונגערמאַן, מיט אַ שמאָל פּנים, טונקעל, גלאַט ראַזירט, און קוקט אויף אונז מיט אַזעלכע אומעטיגע אויגען, און פּלוצלינג רופט ער זיך אָן — אויף רוסיש — פּאָרוואָס זאָלט איהר נישט אַריינגעהן, עס איז דאָך פאַר אייך „אינטערעסאַנט". און עס ווייזט זיך אַרויס, אַז אָט דער יונגערמאַן מיט די אומעטיגע אויגען און די לאַקירטע שיך איז דער „דירעקטאָר" פון דעם צירק. אַ יונגערמאַן פון יעקאַטערינאָסלאַוו, אַנ'עמיגראַנט — זאָגט ער — אָבער זיכער איינער פון די אָדעסער „חבדה", אַ מאָל-דאַוואַנקער. זיין טרופּע — אַלע האָבען זיי איטאַליענישע, פראַנצויזישע אָדער אויך ריין-שווייצערישע נעמען — לויטער יודען, רוסישע און רומעניש.

„וואָס טוט מען נישט אַט צוליב פּרנסה, בפרט נאָך אין דער פרעמד", זיפצט דער „דירעקטאָר" שוין אויף יודיש.

און דער אַקציאָנס-קאָמיטעט מיט דעם סיים האָבען נישט געקאָנט אָפּזאָגען — זיי זענען אַריין אין דעם צירק. אַ קליין ביידעל, הילצערנע בענק, אַ פּאַר ברעטער פערהאַנגען מיט אַנ'אָפּגעבליאַקעווטען, צוריסענעם רויטען פאָרהאַנג. „מוזיק" האָט געשפּילט: אַ לאַנגער שווייצער פויער מיט וואָנצעס אויף אַ פּויק, אַ צווייטער, אַ קורצינקער, האָט אָנגעבלאָזען די באַקען און טרומייטעט און דער דריטער האָט געהאַלטען עפּעס אַנ'אינסטרומענט, וואָס איז אין זיין פריהער יוגענד זיכער בעשטימט געוואָרען צו זיין אַ פידעל, נאָר ער איז אַראָפּ פון דעם דרך הישר און איז געוואָרען אַ לא-יוצלח.

די מוזיק שפּילט און די „אַרטיסטען" ווייזען זייערע קונצען. אַ פּאַיאַץ מיט אַ רויטען פּאַרוק, אַ צווייטער מיט אַנ'אויסגעקאַלעטען פּנים — צווישען זיי דער „דירעקטאָר" מיט לאַקירטע שיך, אַ „דאַמע" פון אַ היבשען געוויכט און אַ קליין מיידעלע פון אַ יאָהר צוועלף, וואָס האָט זיך „איבערגעקעהרט", אויפגעהויבען אַ פּיסעל און זיך געגעבען אַ דריי, געפּרובט זיך שטעלען אויפ'ן קאָפּ — און נישט געקאָנט. אָבער עס מאַכט נישט אויס. דאָס פּובליקום איז געווען דאַנקבאַר און בעגייסטערט. זיכער האָבען הודיני און סאַראַ בערנאַרד און קאַרוזאָ קיינמאָל נישט געהאַט אַזאַ גוט פּובליקום, ווי „שאַן אַפּעלהויבער", דער יעקאַטערינאָסלאַווער יוד, וואָס פערשטעלט זיך פאַר אַ שווייצער און פּרובט נאָכמאַכען דעם שווייצער דיאַלעקט. דאָס הייסט, שווער איז דאָס נישט. די „קינסטלער" האָבען גערעדט פּשוט יודיש, און דערצו נאָך דעם גדיכטען,

(ווייטער זעה 6-טע זייט).

דאס לאדזער לעבען

קאָנטראָלע פון רעזערוויסטען.

צו די קאָנטראָל-קאָמיסיעס דאַרפען זיך שטעלען: רעזערוויסטען און לאַנדשטורם (פּאָספּאָליטע רושעניע) מיט געוועהר פון די קאַטעגאָריעס C A און C1 פון די יאָהרגענג 1901, 1899 און 1887 אַלע אָהן אונטערשיד, אומאָפּהענגיג פון דעם צי זיי האָבען זיך שוין אַמאָל צו־געשטעלט צו די קאָנטראָל-פערזאַמלונגען צי נישט, און צי זיי האָבען שוין דורכגעמאַכט די מיליטערישע איבונגען.

רעזערוויסטען און לאַנדשטורם (קאַ־טעגאָריע C A און C1) פון די יאָהר-גענג 1890, 1891, 1892, 1893, 1894, 1895, 1896, 1897 און 1898, וועלכע האָבען זיך געדאַרפט צושטעלען צו די קאָנטראָל-פערזאַמלונגען אין די יאָהרען 1925 און 1926 און האָבען זיך דאַמאָלס נישט צוגעשטעלט צוליב וועלכע ס׳איז נישט איז סבה.

היינט, דינסטאָג:

די, וואָס וואוינען אויפ׳ן שטח פון פ.ק. או I (פּאָליציי-קאָמיסאַריאַטען 2, 3, 5, 8, 9 און 11) יאָהרגאַנג 1899. מיט די פאַמיליען-נעמען o ביז Rz אויף קאָנ־סטאַנטינער 62 (קאָשאַרען פון 31 פּולק)

יאָהרגאַנג 1901 מיט די פאַמיליען־נעמען I און J אויף לעשנאָ 7/9 (קאָ־שאַרען פון 28 פּולק)

די וואָס וואוינען אויפ׳ן שטח פון פ.ק.או II. פּאָליציי קאָמיסאַריאַט 13 יאָהרגאַנג 1899 מיט די פאַמיליען-נע־מען A ביז F אויף קאָנסטאַנטינער 81 (קאָשאַרען פון 4 סאַניטאַרען באַאָן)

פּאָליציי-קאָמיסאַריאַט 4, יאָהרגאַנג 1901 מיט די פאַמיליען-נעמען R ביז Z אויף לעשנאָ 7/9 (קאָשאַרען פון 28 פּולק)

מאָרגען, מיטוואָך:

די וועלכע וואוינען אויפ׳ן שטח פון פ. ק. או I (פּאָליציי-קאָמיסאַריאַט 2, 3, 5, 8, 9 און 11).

יאָהרגאַנג 1899 מיט די פאַמיליען-נעמען Sa ביז So, אין די קאָשאַרען פון 31-טען פּולק. (קאָנסטאַנטינער 62).

יאָהרגאַנג 1901 מיט די פאַמיליען-נעמען Ka ביז Ki אויף לעשנאָ 7/9 (קאָשאַרען פון 28 פּולק.)

די וואָס וואוינען אויפ׳ן שטח פון פ. ק. או. II פּאָליציי-קאָמיסאַריאַט 13

יאָהרגאַנג 1899 מיט די פאַמיליען-נעמען G ביז K אויף קאָנסטאַנטינער 81, (קאָשאַרען פון 4 סאַניטאַרען באַאָן).

קאָמיסאַריאַט 6 און 12: יאָהרגאַנג 1901 אויף לעשנאָ 7/9 (קאָשאַרען פון 28 פּולק).

די קאָנטראָל-קאָמיסיעס הויבען זיך אָן פּינקטליך 9 אין דערפריה. די רע־זערוויסטען דאַרפען זיך צושטעלען פּינקט־ליך מיט זייערע מיליטערישע און פּער־זענליכע דאָקומענטען.

ערשטע זיצונג פון נייעם שטאָט-ראַט ד. 17 נאָוו.

(ס) די וואָיעוואָדזטווע האָט שוין ערלעדיגט אַלע פאָרמאַליטעטען, וועלכע זענען נויטיג געווען, כדי צו בעשטע־טיגען די וואַהלען צום לאָדזער שטאָט־ראַט, אַלע מאַטעריאַלען און דאָקומענ־טען זענען שוין צוריק אָפּגעשיקט גע־וואָרען צום הויפּט-וואַהל-קאָמיסאַר זאַ־באָראָווסקי, וועלכער וועט פון זיין זייט די דאָזיגע דאָקומענטען ווידער אָפּשי־קען אין מאַגיסטראַט צום וויצע-פּרע־זידענט וואָיעוואָדזקי.

דאָס ביוראָ פון שטאָט-ראַט האָט שוין אויך געמאַכט אַלע פאָרבערייטונגען, כדי אָפיציעל מודיע צו זיין די נייע־געוועהלטע ראַטמענער וועגען דער בע־שטעטיגונג פון זייערע מאַנדאַטען, אַזוי, אַז ס׳איז שוין איצט זיכער, אַז די ערשטע זיצונג פון שטאָט-ראַט וועט פאָרקומען דעם 17 נאָוועמבער.

די וואָיעוואָדזטווע האָט זיך אָפּגע־שטעלט אויף די רעקורסען פון די ליס־טעס נומער 10 (אומאָפּהענגיגע סאָציאַ־ליסטען) און 25 (סאַנאַציע), וועמענס ערשטע קאַנדידאַטען האָבען זיך געוואָלט אָפּזאָגען פון זייערע מאַנדאַטען, צוליב דעם, וואָס זיי זענען אָנגעשטעלט אין מאַגיסטראַט און קענען, אין הסכם מיט׳ן רעגולאַמין, נישט זיין קיין ראַטמענער, די דאָזיגע ליסטעס האָבען אָבער מעהר נישט אַדורכגעפיהרט ווי צו איין ראַט־מאַן און, לויט דער פעראָרדנונג פון אינערן-מיניסטער, האָבען זיי נישט קיין פערטרעטער, די וואָיעוואָדזטווע האָט אָבער בעריקזיכטיגט די רעקורסען און פון דער ליסטע נומער 10 וועט איצט אנשטאָט ה׳ מאַרטינאָווסקי, אַריינגעהן ה׳ האַנעמאַן, פון דער ליסטע 25 — אנשטאָט ד״ר טאָמאַשעווסקי — אדוו. ביליק.

* * *

(ס) נאָך אַ גאַנצע רייהע קאָנפערענ־צען פון די אָנפיהרענדע אינסטאַנצען פון פּ.פּ.ס. איז בעשלאָסען געוואָרען בשום אופן נישט אָפּצוטרעטען פון דער פאָדערונג, אַז דער פּרעזידענט, ביידע וויצע-פּרעזידענטען און דער פּרעזעס פון שטאָט-ראַט זאָלען בעזעצט ווערען דורך מיטגלידער פון פּ.פּ.ס.

די פּוילישע סאָציאַליסטישע פּאַרטיי מאָטיווירט איהר שטעלונג מיט דעם, וואָס זי האָט די גרעסטע צאָהל ראַט־מענער פון אַלע פראַקציעס און מעהר ראַטמענער וויפיל אַלע סאָציאַליסטישע פראַקציעס צוזאַמענגענומען.

צו לעבען האָבען זיי נישט קיין כח און צו שטאַרבען פעהלט זיי מוט

די נעכטיגע זיצונג פון קהלה-ראַט.

די אַלגעמיינע אויפמערקזאַמקייט פון דער יודישער בעפעלקערונג אין לאָדז איז געווענדעט געווען אויף דער נעכ־טיגער זיצונג פון קהלה-ראַט. און באמת האָט דאָס געזאָלט זיין אַ היסטאָרישע זיצונג. אויף דער טאָג-אָרדנונג, האָבען זיך געפונען אַזעלכע פּונקטען ווי אומ־צוטרוי דער פערוואַלטונג און פונאַנדער־לאָזען דעם ראַט.

די זיצונג איז געווען בעשטימט אויף אַ זייגער האַלב ניין, שוין אַ שטיק פאַר דער בעשטימטער צייט האָט די „גאַ־ליאָרקע״ אָנגעהויבען צו שטורמען די טירען פון דער קהלה-שטוב. דאַמאָל איז די גאַלעריע געווען גרעסער ווי שטענדיג. הפנים דאָס איז געווען צוגעע־גרייט שוין פון פריהער. די גאַלעריע איז געווען איבערפול, און דער גרעס־טער טייל פון די חסידישע קרייזען. אויך אויף די טרעפּען איז געווען פול, אַזוי אַז די דאָזאָרעס האָבען נישט גע־קאָנט אַריינקומען אין זאַל. די גאַלעריע האָט זיך אויפגעפיהרט אונטער יעדער קריטיק. דאָס שטויסען און שטופּען זיך איז געווען אַזוי גרויס, אַז אין אַ גע־וויסען מאָמענט האָט זיך די באַריערע איינגעריסען און דער גאַנצער עולם איז פשוט אַריינגעפאַלען אין זיצונגס-זאַל.

די דאָזאָרעס האָבען זיך אָנגעהויבען איינציגווייז צונויפזאַמלען, ס׳וואַרפט זיך אין די אויגען דאָס פעהלען פון די אומפּאַרטייאישע און ציוניסטישע דאָ־זאָרעס.

אַרום האַלב 10 עפענט פּרעזעס בוד־זינער די זיצונג און ערקלערט, אַז אין זאַל געפינען זיך נישט מעהר ווי 16 דאָזאָרעס, דאָס הייסט, אַז ס׳איז נישט פערהאַן קיין קוואָרום, ער ערקלערט דעריבער די זיצונג פאַר געשלאָסען.

די ענטוישונג פון דעם עולם איז געווען אַ גרויסע, מ׳האָט געהאַלטען, אַז אפילו אָהן די אומפּאַרטייאישע און ציוניסטען, וועלכע זענען צו דער זיצונג נישט געקומען וועט אויך זיין אַ קוואָ־רום פון די „אגודה״-דאָזאָרעס, „התאח־דות״ און די לינקע. צום סוף האָט זיך אַרויסגעשטעלט, אַז ס׳האָבען געפעהלט 4 דאָזאָרעס פון דער „אגודה״-פראַקציע. דער עולם איז נאָך לאַנג געשטאַנען אין קהלה-זאַל און געזוכט עצות און רפואות פאַר דער לאָדזער קראַנקער קהלה.

2 פּערזאָן פערטשאַדעט פון גאַז.

(—) אויף פּיעטריקאָווער 7 געפינט זיך דאָס יובילער-געשעפט פון י. פּיאַל־קאָ. כדי צו זיין געזיכערט געגען גנבים זענען אין געשעפט געשלאָפען דער 20-יעהדיגער שלמה פּיאַלקאָ און דער 21-יעהריגער אָנגעשטעלטער אברהם ראָ־זענטאַל.

נעכטען אינדערפריה. ווען ה׳ פּיאַל־קאָ איז געקומען אין געשעפט אַריין, האָט ער, נישט קוקענדיג דערויף, וואָס עס איז שוין געווען געוויינליך שפּעט, גע־טראָפען דאָס געשעפט פערשלאָסען. אויפ׳ן קלאַפּען אין טיר האָט קיינער נישט געענטפערט. אַ אומרוהיגער האָט ה׳ פּיאַלקאָ גערופען אַ שלאָסער, וועלכער האָט אין געגענוואַרט פון פּאָליציי גע־עפענט די טיר פון געשעפט. עס האָט אַלעמען אַ זעץ-געטון דער ריח פון גאַז. די צוויי יונגעלייט מיט אַ הונד האָט מען געפונען ליגען אָהן סמנים פון לע־בען. מען האָט אַרויסגערופען די פּאָ־גאָטאָוויע.

אין אַ שווערען צושטאַנד האָט מען די פערטשאַדעטע אָפּגעפיהרט אין שפּיטאָל.

ווי עס האָט זיך אַרויסגעוויזען נאָך דער ערשטער אויספאָרשונג, האָבען די יונגע-לייט זיך געמאַכט טיי אויף דער גאַז-מאַשינקע און נאָכהער פערגעסען צו פערדרעהען דאָס רעהרעל.

אַ פערדינטע אויסצייכנונג.

אויף דער ווירטשאַפטליך-קאָלאָניאַלער אויסשטעלונג אין קאַטאָוויץ. האָט פון אַ גאַנצער רייהע אויסגעשטעלטע מיטלען צום וואַשען, נאָר דאָס איינציגע וואַש-מיטעל ראַדיאָן בעקומען אַן אויסצייכנונג – אַ גאָלדענעם מעדאַל.

8	נאָוועמבער
דינסטאָג	זון-אויפגאַנג 6 14
יג	זון-אונטערגאַנג 4.25
מרחשון תרפ״ח	לענג פון טאָג 10.11

טעקסטיל-עקספּאָרט.

(ס) אין צוזאַמענהאַנג מיט דער רע־אַליזירונג פון דער אויסלענדישער הלואה זענען אָנגעקניפּט געוואָרען אונטערהאַנ־דלונגען פון אַ רייהע לאָדזער אינדוסטריע־פירמען מיט גרויסע הורט-פירמעס אין דאַנציג וועגען אַ געמיינזאַמע אַקציע אין דער פראַגע פון טעקסטיל-עקספּאָרט. אויך האָט שוין די דאַנציגער באַנק אָנ־געהויבען צו רעדיסקאָנטירען פּוילישע זלאָטי-וועקסלען.

ריין מוז זיין!
בעשטראָפט הויז-בעזיצער.

(מ) אויפ׳ן גרונד פון די קאָנטראָלען פון די סאַניטאַרע אָפּטיילונגען האָט דער געזונדהייטס-אַמט זיך געווענדעט צום רעגירונגס-קאָמיסאַריאַט צו בעשטראָפען אַ גאַנצע רייהע הויז-בעזיצער פאַר נישט ריין האַלטען זייערע הייזער.

אין די אַפּטייקען.
היינטיגע נאַכט-דיזשורען.

(ס) היינט דיזשורירען פאָלגענדע אַפּ־טייקען: אַנטאָניעוויטש, (פּאַביאַניצקאַ 50); כאָנדזינסקי, (פּיעטרקאָווער 164); סאָקאָלעוויטש, (פּושעיאַזד 19); רעמ־בעלינסקי, (אַנדזשעיאַ 26); י. זונדע־לעוויטש, (פּיעטרקאָווער 25); קאַספּער־קעוויטש, (זגערסקאַ 54); טראַוואָקאָווסקאַ, (בזשעזשינער 56).

דער שטרייק
פון די דאַמען-שניידער.

ווי בעוואוסט דויערט שוין די דריטע וואָך דער שטרייק פון די שניידער-אַר־בייטער, דאַמען-בעשטעלט. די אַרבייטער פערלאַנגען רעגולירען די לוינען פון שטיק און וואָכען-אַרבייטער אויף אַ פעסטגעשטעלטען מינימום לוין-טאַריף און אַ הוספה פון 20 פּראָצ.

די אונטערהאַנדלונגען, וועלכע האָבען זיך נעפיהרט אַרום דעם ערשטען פּונקט פון דער פאָדערונג, האָבען צו קיין רעזולטאַט נישט געבראַכט, ווייל די שניידער-מייסטער זענען אין פּרינציפּ געגען פעסטשטעלען אַ לוין-טאַריף.

דער שטרייק דויערט ווייטער.

כעמיש-באַקטעריאלאגישע לאַבאָראַטאָריע
מאַגיסטער נ. שאַץ
פּעטריקאָווער 37, 2. שט., פּראָנט
אַנאַליזען פון קאַל, אורין, ליכען א. א. וו.
אורין-אַנאַליז — 4 זל.
טעכנישע אַנאַליזען: וואַסער, וויין, אָליוו, פּאַרב־שטאָפען און פון אַלערליי טעכנ. פּראָדוקטען.

Dr. Med. I. WEINBERG
Cegielniana 47, tel. 6-02.
אינערליכע קראַנקהייטען, ספּעציעל פאַר לונגען- און האַרץ-קראַנקהייטען, בע־שטראַהלונגען און קינסטליכע בערג-זון.
נעמט אָן אין לעטשניצע
זגערזשער 17 פון 6–7.

Dr. Z. Rakowski
ספּעציאַליסט פאַר אויערען, נאָז, האַלז, און לונגען-קראַנקהייטען.
קאָנסטאַנטינאָווסקאַ 9, טעלעפאָן 27-31
שפּרעכשטונדען פון 12—2 און פון 5—7.
נעמט אויך אָן אין לעטשניצע זגערזשער 17 פון 10—11 און נ.מ. פון 3—4.

Dr. J. POLAKOW
קינדער-קראַנקהייטען
Konstantynowska 37a,
telefon 39-75
נעמט אָן פון 3 ביז 5 נאָכמיטאָג, אין דער לעטשניצע אויפ׳ן ביידענעם מאַרק, פּעטריק. 184 פון 1½ ביז 3 נאָכמיטאָג. 089

ווייסער זאַל
„מאָנטיפעל״
43 זאַכאָדניאַ 43.

„אררט״
אַרטיסטישער רעווי און קאַמער-טעאַטער
אונטער דער ליטונג פון
מ. בראָדערזאָן און ר. ראָזענטאַל

היינט און ווייטערע טעג:
אָנהויב 9.15 אַ זייגער אין אָוונט

1 פּראָגראַם 1
א. נ.:
„גלאַט כשר״

מיניאַטורען פון: י. ל. פּרץ, א. גאָלדפאַדען, מ. קולבאַק, ה. לייוויק, י. טונקעל, י. אָבערזשאַנעק, ר. ראָזענטאַל, מ. בראָדערזאָן און אַנד.

די מוזיק אַראַנזשירט פון הענריק יאַבלאָן.

דעקאָראַציעס און קאָסטיומען זענען אויס געפּערט און הם אייגענעם טעאַטער ווערקשטעל

בילעטען צו בעקומען אין קאַסע פון 5 אַ זייגער נאָכמיטאָג.

קאַמער-טעאַטער

נעכטען איז פאָרגעקומען אַ פּרעסע־קאָנפערענץ, — היינט ווערט דאָס טעאַטער געעפענט.

נעכטען איז פאָרגעקומען אַ פּרעסע־קאָנפערענץ אין דעם נייעם שטאָטישען טעאַטער, וואָס עפענט זיך היינט אין לאָדז.

דער דירעקטאָר ה׳ גאַרטשיגסקי, וועלכער האָט צו דער דאָזיגער קאָנפע־רענץ איינגעלאַדענט פאָרשטעהער פון דער היגער פּוילישער. יודישער און דיי־טשער פּרעסע, האָט רעפערירט וועגען די פּלענער פון נייעם קאַמער-טעאַטער, וועלכער וועט, אייגענטליך, זיין אַן אינטימער טעאַטער (ער האָט בסך הכל 260 פּלעצער) און אויפפיהרען לייכטע זאַכען פון פּוילישען און אַלוועלטליכען לייכטען רעפּערטואַר.

קיין עקספּערימענטאַל - טעאַטער, ווי מען האָט פריהער גערעכענט, וועט דער טעאַטער נישט זיין, נאָר ער וועט ממלא זיין דעם שטאָטישען טעאַטער אויף ציגעל-גאַס. ד. ה., אַז מאָנומענטאַלע ווערק וועלען אויפגעפיהרט ווערען אויף ציגעל-גאַס און לייכטע, אינטימע זאַכען — אין דעם קאַמער-טעאַטער (אין גראַנד-האָטעל, וואו ס׳איז פריהער געווען די געזעלשאַפט פון מוזיק-ליבהאָבער).

דער רעפּערטואַר, וואָס דער דירעק־טאָר האָט אָנגעגעבען איז זעהר אַ רייכער.

דער קליינער זאַלעכ׳ל איז אַ צאַצ־קעלע. (מיט געלד ובפרט מיט שטאָטי־שע קען מען אַלץ מאַכען! — האָט אַנו־מעלט געזאָגט נישט קיין נאַרישער יוד — ס׳איז קיין קונץ נישט!... מיט קונסט איז אויך די זעלבע מעשה).

מיר בעגריסען דעם אויפקום פון אַ נייער קולטור-אינסטיטוציע אין לאָדז!

Dr. PRYBULSKI
זאַוואַדזקאַ 1, טעל. 25-38.
הויט-און הער-קראַנקהייטען. מענער שוואַכע, בעהאַנדלונג מיט קווארץ-ליכט (הער-אויספאַל), רענטגען-שטראַהלען.
נעמט אָן פון 9—1 און פון 4—8 פרויען — פון 4—5 נאָכמ.
ספּעציעלער ווארטע-זאַל פאַר פרויען.

צו דער אויפמערקזאמקייט פון די שאצונגס-קאמיסיעס

ווענען אנווענדען דעם ארט. 64 פון שטייער-געזעץ.

די שטייער-אמטען האבען זיך צוזא- מען מיט די שאצונגס-קאמיסיעס אפט- מאל געשטיצט אויפ'ן ארט. 64 פון גע- זעץ. אין דעם דאזיגען ארטיקעל איז געזאגט פאלגענדעס:

אויב די קאמיסיע געפינט, אז די ידיעות, וואס זי בעזיצט, זענען נישט גענוג אויף פעסטצושטעלען די הויך פון דער הכנסה, קאן זי בעשטימען די אל- געמיינע איינקונפט, וועלכע אונטערליגט די בעשטייערונג, אויפ'ן סמך פון אוי- סערליכע סמנים, וואס ווייזען אן אויף די הויז- און פערזענליכע אויסגאבען פון שטייער-צאהלער, ווי אויך אויף זיין אל- געמיינע עקאנאמישע לאגע. די דאזיגע אויסערליכע סמנים מוז די קאמיסיע גע- נוי אנווייזען אין איהר בעשלוס.

ס'פערשטעהט זיך, אז מיט'ן אפשא- צען אויפ'ן סמך פון אויסערליכע סמנים דארף מען זיין זעהר פארזיכטיג. דאס קאן געשעהן נאר אין פאל אויב דער לעבענס-ארט פונ'ם שטייער-צאהלער ווארפט זיך באמת אלעמען אין די אוי- גען און מ'בעזיצט דאך נישט קיין בע- ווייזען, פון וואנען ער שעפט די הכנסה אויף צו דעקען זיינע גרויסע הוצאות.

אפטמאל פעררופט זיך אבער די קאמיסיע אויף דעם ארט. 64 אין פאל ווען א פאמיליע! פון 5 – 6 פערזאן פערנעהמט א בעשיידענע דירה פון דריי צימערען, אדער אויב עמיצער פון דער פאמיליע איז געפאהרען זיך קורי- רען. דערביי ווערען ביים אנווענדען דעם ארט. 64 נישט אנגעוויזען גענוי די אויסערליכע סמנים, אויפ'ן סמך פון וועלכע ס'איז בעשטימט געווארען דער צו הויכער שטייער. דאס איז א בפירוש'ע סתירה צום געזעץ.

מ'דארף איינמאל פאר אלעמאל פער- שטעהן. אז דאס פערנעהמען א מיטעלע וואוינונג איז נאך נישט קיין לוקסוס, אז ס'טרעפען פאלען, ווען מ'פערקויפט דאס לעצטע קישען ^אבי זיך אויסצוהיילען פון א שווערער קראנקהייט, נישט אלע מאל קורירט מען זיך דאך פון די פער- דינסטען, ס'טרעפט דאך אפט, אז א קרענק עסט אויף א גרויס פערמעגען. די מיטגלידער פון די שאצונגס-קאמיס- יעס זענען דאך אליין סוחרים אדער בעלי-מלאכות און זיי קאנען דאך אבי- סעל דאס לעבען. מ'טאר דעריבער נישט לאזען אנווענדען אויפ'ן פערלאנג פון די שטייער-אמטען אויף יעדען טריט דעם ארט. 64. דאס איז א גליטשיגער וועג, וועלכער קאן אומגליקליך מאכען פיל ווייניג פערמעגליכע שטייער-צאהלער.

איבערהויפט ווערט דער ארט. 64 אנגעווענדעט צו די פערזאנען, וועלכע האבען זיך אין יאהר 1926 איינגעקויפט הייזער אדער ווילעס. דערביי ווילען זיך די שטייער-אמטען נישט רעכנען מיט די ערקלערונגען פון די שטייער- צאהלער, וועלכע שטעלען אפטמאל צו גאנץ בעגרינדעטע בעווייזען און די קוועלען פון וואנען זיי האבען גענומען דאס געלד, זיך צו קויפען דאס הויז אדער די ווילע.

ס'איז דאך אייגענטליך, גאנץ מעגליך, אז א סוחר, וועלכער מאכט אין משך פון יאהר אן'אומזאץ פון הונדערטער טויזענדער זלאטעס, זאל בעשליסען פון געשעפט אין וועלכען ס'ליגט זיין גאנ- צער קאפיטאל, ארויסצוציהען א געווי- סען טייל, כדי זיך צו קויפען א שטי- קעל נחלה, אדער א טייל פון א הויז. יעדער סוחר זעהט דאך די גרויסע מ'שטיינט געזאגט פערדינסטען פון די היינטיגע געשעפטען און ס'איז גאר קיין וואונדער נישט, וואס מ'וויל זיך א ביסעל פערזיכערען אויף דער עלטער מיט אן'אונבעוועגליך אייגענטום. דאס איז דאך אן'אלגעמיינע ווירטשאפטליכע ער- שיינונג. צי קאן דען אין אזעלכע פא- לען אנגעווענדעט ווערען דער ארטיקעל 64 אין זיין גאנצער ברייט?

דאס אפטע אנווענדען דעם ארט. 64 קאן פיהרען פיל שטייער-צאהלער צו א רואין און דאס דארפען געדענקען די מיטגלידער פון די שאצונגס-קאמיסיעס.

הויז-בעזיצער דארפען נישט צוריקצאהלען.

אויב דער לאקאטאר האט געצאהלט צופיל דירה-געלד איז פערפאלען.

(—) דאס אפעלאציע - געריכט האט לעצטענס בעטראכט א פראצעס, וואס האט זעהר א וויכטיגע בעדייטונג אין די בעציהונגען פון הויז-ווירט צום לא- קאטאר. ס'האט זיך געהאנדעלט וועגען דעם צי דער הויז-ווירט איז מחויב צו- ריקצוצאהלען סומען, וועלכע די לאקא- טארען האבען צופיל געצאהלט פאר דירה-געלד.

א געוויסער לינדער אין ווארשא האט א לאנגע צייט געצאהלט דירה-געלד פון 1750 רובל גרונד-דירה-געלד. ה' לינ- דנער האט זיך אבער אויסגעדוכט, אז ער צאהלט צופיל דירה-געלד און ער האט זיך געווענדעט צום „אוזשאנד רא- זיעמטשי" וועגען אפשאצען די דירה. די קאמיסיע האט די דירה זיינע אפגע- שאצט נאר אויף 650 רובל. צוליב דעם האט ה' לינדער זיך געווענדעט צום געריכט, אז דער הויזווירט זאל איהם צוריקצאהלען די סומע, וועלכע ער האט צופיל בעקומען.

דאס געריכט האט די טביעה אפגע- ווארפען, האלטענדיג, אז די דעציזיע פון שידס-אמט איז חל נאר אויף להבא און נישט אויף צוריק.

שטייער-עקזעקוציעס בנוגע קליינ-הענדלער וועלן געמילדערט ווערען

נעכטען האט א דעלעגאציע פון קא- לאניאל קליינהענדלער-פעראיין (ציגעל- גאס 15) די ה"ה וויצע-פרעזעס גאטליב ווילהעלם און דער לייטער פון פעראיין וויינבערג זיך פארגעשטעלט פארן פרע- זעס פון פינאנץ-קאמער ה' טאוואַרניצקי און איהם אויפגעקלערט וועגען דער שרעקליכער לאגע אין וועלכער ס'געפי- נען זיך די קליינהענדלער, וועלכע ווע- רען איצט ממש רואינירט דורך די פער- שארפטע עקזעקוציעס. די דעלעגאציע האט אויפמערקזאם געמאכט אויף דעם, אז פיל פון די שטייער-צאהלער קענען נישט בעצאהלען די פערלעגענע שטייער פון 5–1923 י. און געבעטען זיי צו אנולירען, אדער צו פערקלענערען.

דער פרעזעס פון פינאנץ-קאמער האט אויפמערקזאם אויסגעהערט די דעלעגא- ציע און צוגעזאגט נאכצוקומען איהר ביטע. איינינע פון די ביטעס. וואס זע- נען אויפ'ן ארט פארגעשטעלט געווארען זענען גלייך ערלעדיגט געווארען און די שטייערען זענען פערקלענערט געווארען צום סוף האט פרעזעס טאווארניצקי צו- געזאגט, אז די שטייער - עקזעקוציעס בנוגע די קליינהענדלער וועלען געמיל- דערט ווערען.

שטיהל געבעטע

פערשידענע פאסענער פון גאבלין, ווי אויך גוט לעדער און מאראקא-צעראטע שטעהטס אויף לאגער אין א גרויסען אויסוואהל

ווי אויך טאפעציר-געגענשטענדען

קאזעטקעס די נייעסטע פאסענער, מאטראצען אין 3 גאטונגען אויך בעקומט מען ביי מיר סאלאן-גארניטורלעך, אויף זייד-פאטעליקעס, ווי אויך גאנדאלקעס, קאווע-טישלעך, רונדע טישלעך, פעלד-בעטען מיט ספרענזשינעס, אויך שטיהל צום פאל- סטערן פאר טאפעצירער פערשידענע פאסענער פון בעסטען אויסארבייטען האלץ

צעקוממ איהר — נאר בײַ — ג. לעווקאוויטש, פולנאצנא 5.

פון „אררט".

דער אריגינעלער שלאגער-פראגראם „גלאט כשר" אין אונזער קינסטלערישען טעאטער'ל „אררט" רופט נאך אלץ ארויס גרויס בעגייסטערונג און ענטצי- קונג ביי דעם צאהלרייכען בעזוכער.

דאס טעאטער'ל האט זיך שוין סטא- בילויזירט, און אין זיינע ווארשטאטען קאכט שוין ווידער דער יוגענדליכער ענטוזיאזם און ענערגיע – עס גרייט זיך שוין א צווייטער פראגראם, אין וועלכען עס וועט אנטיילנעמען דער גאנצער אנסאמבל.

דער נאמען פון צווייטען פראגראם, ווי אויך דער אינהאלט זיינער, ווערט נאך דערווייל געהאלטען בסוד, ווארום אויף די ליטעראריש-קינסטלערישע מא- טעריאלען פונ'ם „אררט" זענען דא א סך „לאנג-הענטיגע" בעלנים, און איין נומער פון ערשטען פראגראם, איז שוין פלאגיאירט, און דערלאנגט געווארען אויף א פויערשען אופן ערגיץ אנדערש- וואו...

היינט געהט דער ערשטער פראגראם „גלאט כשר".

„גאנג".

היינט קומט פאר די פרעמיערע פון דעד אקטועלער רעוווי, און 16 בילדער אונטער'ן טיטול „אלעש האט דאס ווארט" צוזאמענגעשטעלט פון נעל, לעל, שער- שען און א וולאסט.

דאס נייע פראגראם בעשטעהט פון א גאנצער רייהע שלאג-נומערען אין וועל- כע עס צייכנען זיך בעזונדערס אויס די ליבלינג פון לאדזער פובליקום בוקא- יעמסקא, יאשקובנא פאפיעלעווסקא טא- לאריקא און דער גאנצער מענער-פער- סאנאל מיט סקאנעטשנען בראש.

ברוך אגדתי-דער שעפער פון יודישען באלעט.

(צו זיין היינטיגען אויפטריט אין „פילהארמאניע").

ה' אגדתי אליין איז געקומען צו אונז פון דעם רוסישען באלעט, וואו ער האט געארבייט ביז דעם יאהר 1917 אבער נאך אלס תלמיד פון דער קונסט- שולע „בצלאל" אין ירושלים, וואו ער האט נאך פאר דער מלחמה שטודירט מאלעריי, האט זיך ה' אגדתי אינטערע- סירט מיט דער יודישער פלאסטיק און האט געזוכט דעם מקור פון דער יו- דישער באלעט-קונסט, – ער האט אבער אין ערגיץ נישט געפונען קיין שפור פון דעם אמת'ען יודישען פאלקס-טאנץ, דא- געגען האט ער זיך איבערצייגט, אז פיל פון די אזוי גערופענע יודישע טענץ ווערען אייגענטליך געטאנצט דורך אנ- דערע פעלקער, ביי וועלכע יודען הא- בען זיי איבערגענומען. אמת, יודען הא- בען אויך די טענץ געלעגט זייער שטעמ- פעל, זייער גייסט, אין גרונד גענומען זענען די טענץ געבליבען פרעמד דעם רוסישען זשאנר.

און נאך איינס האט זיך דערביי ארויסגעוויזען:

אין די טענץ, אזוי ווי זיי ווערען געוועהנליך געטאנצט ביי יודען איז נישט אזוי דער עיקר דער טאנץ אליין, ווי די תנועה, די כאראקטעריסטישע פאר יע- דען יודען תנועה, וואס ווערט געמאכט פאר און בשעת דעם טאנץ.

זוכענדיג דעם קוואל פון יודישען פאלקס-טאנץ האט אגדתי בעמערקט נאך א כאראקטעריסטישען שטריך: אלע פעל- קער טאנצען קלאסישע טענץ אויף גלייכע פיס און מיט שטייפע קניה און מיר יודען טאנצען אונזערע טענץ אויף איינגעבויגענע קניע, ווייל אונזער טאנץ איז מעהר ערדיש. און ווייטער: אלע אונזערע טענץ זענען פערבונדען מיט עפעס א כוגה, מיט א געדאנק, א יוד טאנצט נישט גלאט אזוי, צוליב טאנצען אליין. נישט אומזיסט האט די אייראפע- אישע פרעסע אונטערגעשטראכען אין די רעצענזיעס פון אגדתי'ס אויפטריטען, אז זיין טאנץ דערוועקט געדאנקען.

ה' אגדתי טיילט איין זיין טאנץ-קונסט אין דריי בעזונדערע גרופען.

אויפ'ן ערשטען ארט קומען די חסי- דישע טענץ, פון וועלכע ה' אגדתי האט אנגעהויבען זיין קינסטלערישע טעטיג- קייט אלס שעפער פון דעם יודישען באלעט. דער יסוד פון די חסידישע טענץ בעשטעהט פון 4 סימבאלישע פיגורען פון דעם אלגעמיינעם ציקל „מלוה מלכה".

דאן קומט דער ציקל „גלות" מיט א רייהע טענץ פון אלגעמיין-יודישען כאראקטער און צום סוף די גרופע ארץ- ישראל-טענץ, אין וועלכע עס קומט צום פולען אויסדרוק אגדתי'ס קינסטלערישע שיטה.

ה' אגדתי איז גוט בעקאנט אין די אייראפעאישע קינסטלערישע צענטרען. מיט 4 יאהר צוריק איז ער אויפגע- טראטען אין בערלין און מיט צוויי יאהר צוריק אין פאריז. אויך איצט קומט ער פון באזעל און וויען וואו ער האט געהאט א ענטוזיאסטישע אויפ- נאהמע.

היינט טרעט אויף ה' אגדתי אין פילהארמאניע. עס איז צו ערווארטען אז אויך אין לאדז וועט זיין אויפטריט מאכען דעם זעלבען רושם ווי אומעטום.

בריף אין רעדאקציע.

וו. רעדאקציע!

מיר אונטערשריבענע, יורשים פון ר' משה דוד קאלושינער ז"ל, בעטען אייך צו פערעפענטליכען פאלגענדע ערקלע- רונג. אין אייער וו. צייטונג № 254 איז פערעפענטליכט אנ'ארטיקעל אונטערן קעפעל „געשלאסען א שוהל". מיר מעל- דען, אז די שוהל איז געשלאסען, ווייל עס האבען זיך מיט געוואלד אהין אריינגעריסען איינינע נישט - פעראנט- ווארטליכע פערזאנען, אונטער דער אנ- פיהרונג פון א בעקאנטען אין יענע גע- גענד, אנ'אייער-סוחר, וואס צוליב איהם זענען ענטשטאנען געוואלדיגע מחלוקת. עס איז דערגאנגען אזוי ווייט, אז מיר זענען געצוואונגען געווען געגען אונזער ווילען. צוליב דעם כבוד פון אונזערע עלטערן ז"ל די שוהל צו שליסען, אויף אזוי לאנג ביז די נישט - געווינשענע עלעמענטען וועלען אונזער שוהל צו רוה לאזען. מיט אכטונג

די יורשים:

ליפא קאלושינער, מענדעל קאלושינער. יעקב קאלושינער.

אנשטאט ארבייטס-לוין... א פאטש.

פון פראפעסיאנעלען פעראיין פון לע- דער-ארבייטער האבען מיר דערהאלטען א בריף אין רעדאקציע, אין וועלכען ס'ווערט צוו. אנד. איבערגעגעבען, אז ווען דער מיטגליד פון פעראיין ליטמא- נאוויטש האט זיך געווענדעט צום שטע- פער-מייסטער גראביע און פון איהם גע- פאדערט געלד פאר ארבייט, האט יע- נער איהם אנשטאט געלד, געשענקט, א... פאטש.

באָיקאָט-אַקציע געגען יודישע סוחרים אין פּאָמערן.

(פון אונזער קאָרעספּאָנדענט).

די באָיקאָט-אַקציע פון די פּוילישע סוחרים געגען יודען אין פּאָמערן לעבט ווידער אויף. די לאָזונג פון „סוואָי דאָ סוואָגאָ״, וועלכע מ׳האָט געהאַלטען שוין פערלעטערט איז ווידער אויפגעשטאַנען תחית המתים און הויבט ווידער אָן אָנגעווענדעט צו ווערען אין לעבען.

אין גרודזשאָנדז (פּאָמערן) איז פאָרגעקומען אַ צוזאַמענפאָהר פון פּוילישע טעקסטיל-סוחרים פון פּאָמערן. דאָרט האָבען זיך די סוחרים אַראָפּגערעדט פון הארצען און אין אַלע זייערע „צרות״ געזעהען אַלס שולדיגען — דעם יודען.

קודם-כל איז אָנגענומען געוואָרען אַ בעשלוס צו קעמפען ווי אַמשאַרפסטען געגען די הויזירער און טאָרג-שטייער, וועלכע זענען אין זייער גרעסטע צאָהל יודען.

זעהר כאַראַקטעריסטיש איז אויך אַ רעפעראַט פון אַ געוויסען מאַטשעיעווסקי וועגען „דער יודישער אינוואַזיע אויף פּאָמערן״.

דער רעפערענט האָט אָנגעוויזען, אַז אַ מאָל האָט דעם פּוילישען סוחר׳טום בעדראָהט דער „פּרוסאַק״ און היינט — דער יוד.

— מיר מוזען זיך אומקעהרען, — האָט געזאָגט דער רעפערענט — צו די פאַר׳מלחמה׳דיגע צייטען און נישט דערלאָזען צו פערייודישען די פּאָמערישע שטעט. די יודען האָבען געבּרענגט דערצו, אַז פון עטיק און סוחר׳ישע סאָלידקייט, זעגען מיר ווייט אַוועק.

קיין קונה האָט זיך קיינמאָל נישט געהאַנדעלט מיט דעם סוחר, דאָס האָבען איינגעפיהרט די יודען. דעריבער מוזען מיר זיך ווענדען צו דער גייסטליכקייט, געזעלשאַפטען, קאַטוילישער ליגע, אַז זיי זאָלען אונז העלפען אָפּשטויסען די יודישע אינוואַזיע; אין יעדער שטאָט מוז געגרינדעט ווערען אַ געזעלשאַפט „ראָזוואָי״; דער לאָזונג „סוואָי דא סוואָגאָ״ מוז אויפלעבען און ברענגען פירות; מיר מוזען אויפמערקזאַם מאַכען די פינאַנץ-מאַכט, אַז יודען נעהמען צו קליינע פּאַטענטען; מ׳טאָר נישט קויפען ביי קיין יודישע הורטאָווניקעס.

אין דעם גייסט האָבען די פּוילישע סוחרים אין פּאָמערן טאַקע אָנגענומען די רעזאָלוציעס. ס׳איז למשל בעשלאָסען געוואָרען אונטערצושטיצען די פּוילישע פּרעסע, כדי זי זאָל שטיצען די סוחרים אין קאַמף מיט די יודען, זיך צו ווענדען צום ביסקופּ אָקאָניעווסקי מיט אַ ביטע, אַז די גייסטליכקייט זאָל נעהמען אַן אַקטיווען אַנטייל אין דער דאָזיגער אַרבייט און זי זאָל אָנווייזען אויף דער יודישער געפאַהר. ווייטער איז בעשלאָסען געוואָרען צו שאַפען אַ ספּעציעלען פאָנד אויף קאַמף מיט די יודען און פערלעגען עטליכע אָפּטיילונגען פון „ראָזוואָי״.

אַבי מיר האָבען געמיינט, אַז באָיקאָט איז נישט מעהר קיין גאַנגבאַר אַרטיקעל. ג. ב.

דער כשוף-מאַכער פון בריענץ.

(ענדע פון 3-טע זייט).

בעסאַראַבישען יודיש, מיט דעם „עך״ און „מעך״, און די בריענצער פּויערים זענען געווען זיכער, אַז דאָס איז אויך שווייצעריש.

געשטעלט זיך אויפ׳ן קאָפּ, זיך געגעבען פּעטש, געמאַכט קונצען מיט קאָרטען, „גע׳כשופ׳ט״ — דאָס איז געווען די ספּעציאַליטעט פון דעם „דירעקטאָר״ מיט די לאַקירטע שיך — און משמח געווען די שווייצער. זיי האָבען מן הסתם נאָך קיינמאָל נישט געזעהן אַזוי פיל קונסט אין איין אָוועגד, די גוטע בירגער פון בריענץ, ווי דאָס מאָל.

די „בירגער פון בריענץ״. קוקענדיג אויף זיי, האָט זיך מיר דערמאָנט אַ פּאָליטיש ליד, וואָס מען האָט מיט יאָהרען צוריק געזונגען אין דער שוויץ. און דאָרט קומט פאָר אַ פערז: „גאָט איז געוואָרען אַ בירגער אין בערן״.

בירגער פון בערן, בירגער פון בריענץ בירגערליך, סאָליד, צופרידען, געזונד, שמאַלקעפּיג, קליינהאַרציג, אָהן השגות, אָהן אימפּעט.

און אַנטקעגען דעם „בירגער פון בריענץ״ — דער „בירגער פון אומעטום און פון ערגיץ נישט״ — דער גאָט פון שטורם, פון ליידען, פון ליידענשאַפט, דער גאָט, וואָס פאָדערט און פּייניגט און טרייבט; דער גאָט, וואָס האָט אונז אריינגעטריבען אין אַ ביידעל, אריינגעזעצט אין אַ צירק און געהייסען: זייט ציגיינער, זייט אַרטיסטען, וואַנדערט, מאַכט קונצען און אַמוזירט די „בירגער פון דער וועלט״. און וויל אַליין ווערען בירגערליך, און קאָן נישט, און בלייבט תמיד אונטער אַלע מאַסקען — דער כשוף-מאַכער פון בריענץ אָדער פון רוים אָדער פון מאָסקווע — וואָס איז דער חילוק?

יורידישע עצות.

6345. אַ רעזערוויסט H

די רעזערוויסטען פון יאָהרגאַנג 1900 ווערען גערופען אויף די איצטיגע קאָנטראָל-פערזאַמלונגען, וועלכע זענען אין משך פון די לעצטע 3 יאָהר נישט גערופען געוואָרען. וואָס שייך ווייטער די רעזערוויסטען פון יאָהרגאַנג 1901 ווערען גערופען אַלע אָהן אויסנאַהם.

6346. שאַ פון זגערזש.

דאָס בלויזע מיטטיילען איז נישט גענוגענד. דער בעל-חוב האָט געמעגט און געקאָנט אריינלייגען די בעטרעפענדע סומע אין געריכטס-דעפּאָזיט, וואָלט אויף דעם סמך דער חוב געקאָנט אויסגעשטראָכען ווערען פון דער היפּאָטעק. האָט ער אַזוי נישט געטון, איז דאָך די פראַגע דערווייל נישט אַקטועל. האָט ער אָבער אַזוי יאָ געטון און איהר האָט דאָס געלד נישט אָפּגענומען, קאָנט איהר איהם איינקלאָגען אויף דער בעטרעפענדער סומע אין געריכט און דעם אורטייל צוריק אריינטראָגען אין דער היפּאָטעק.

6347. אַ הויזווירט פון באַלוט 18.

דער סובלאָקאַטאָר מוז אומבעדינגט מיטגעקלאָגט ווערען, אַנדערש איז דער עקסמיסיע אורטייל לגבי איהם נישט חל.

6348. אַ שטענדיגער לעזער פון ברושעוזשינער 9.

6349. פּנחס גאָטליב.

6350. אַ געטרייער לעזער פון קעלמס גאַס.

6351. פּ. ג—ג פון פּאָמאָרסקע.

6352. אַ שט. לעזערין פון פּאַביאַניץ.

וועגען אייערע ענינים דאַרפט איהר זיך פערזענליך ווענדען צו אונזער יוריסט אין רעדאַקציע פון 3 ביז 1 טעגליך מיטברענגענדיג די צייטונג.

6353. אַ לעזער פון אַלעקסאַנדערינסקאַ 13.

מען טאָר טאַקע נישט אויפ׳ן חשבון פון פערלעגענע שטייערן ליציטירען די איינציגע מאַשין אָבער נאָר אין דעם פאַל, ווען די אַרבייט אויף דער מאַשין איז די איינציגע קוואַל פון פּרנסה פאַר׳ן בעל-חוב. אַזוי ווי די שטייערן שטאַמען גאָר פון אַ האַנדעלס-פּאַטענט, קאָן די דערמאָנטע הנחה נישט האָבען קיין אָנווענדונג, אויב די מאַשין איז דאָס אייגענטום פון אייער פאָליעהריגע טאָכטער, דאַרף זי זיך ווענדען אין געריכט וועגען אַ ווילאַנטשעניע.

די מאַשין האָט שלעכט געאַרבייט

וואַרפט ער זיך אַרויס פון פענסטער.

אויף גענשאַ 49 אין וואַרשאַ וואוינט דער אַלמן מרדכי גאָלדשייער, אַ רזשאָנדצע פון הויז אָסטראָווסקאַ 8, צוזאַמען מיט איהם וואוינט זיין זוהן ישעיה 20 יאָהר אַלט, אַ בחור, וואָס אַרבייט אין דער טריקאָטאַזש-בראַנזשע.

מיט אַ געוויסע צייט צוריק האָט דער יונגער גאָלדשייער בעשלאָסען צו ווערען „אַ זעלבסטשטענדיגער מענש״ און צו דעם צוועק האָט ער אָנגעהויבען צונויפלעגען אַ גראָשען צו אַ גראָשען, כדי ער זאָל זאָל קענען קומען צו אַן אייגענער מאַשין.

די זאַך איז איהם אָנגעקומען זעהר שווער, אָבער סוף כל סוף איז עס איהם געלונגען. ער האָט געקריגען אַ ביסעל דאָלאַרען פון אַמעריקאַ, דער טאַטע האָט אויך דערלעגט אַ פּאָר זלאָטעס און עס איז מיט מזל געוואָרען אַ מאַשין.

איז ער אָבער געווען אַ בחור אַ שלים-מזל. ווי נאָר ער האָט די מאַשין געלאָזט אין גאַנג, אַזוי האָט זי אָנגעהויבען „שטרייקען״. דאָ האָט געפּלאַצט אַ רעדעל, דאָ אַ פּאַס. אָדער זי האָט סתם נישט געוואָלט אַרבייטען.

דער בחור האָט זיך נעבעך געמאַטערט איבער זיינע כחות. טאָג און נאַכט האָט ער געמוזט דינגען מעכאַניקער, וואָס זאָלען שטעהען און לאַטען די מאַשין. אָבער ווי נאָר דער מעכאַניקער איז אַוועק, פלעגט די מאַשין, ווי צו להכעיס, ווידער בלייבען שטעהן.

דער בחור איז שיער נישט אַראָפּ פון זינען. אין בעסטען סעזאָן, ווען מען האָט געריסען אַרבייט פון דער האַנד, האָט ער גאָרנישט געקענט אויפטון. ער האָט מיט קנאה געקוקט אויף זיינע קאָנקורענטען, וואָס האָבען געליפערט איין שטיקעל סחורה נאָכ׳ן אַנדערען. און ער, דער שלים-מזל, האָט נאָר געהאַט צו טון מיט דער מאַשין.

עס איז דערגאַנגען אַזוי ווייט, אַז ער איז אריינגעפאַלען אין אַ אַפּאַטיע און אָנגעהויבען סטראַשען דעם טאַטען, אַז ער וועט זיך נעהמען דאָס לעבען. דער טאַטע האָט געמיינט, אַז ער טרייבט שפּאַס, האָט ער איהם אויסגעלאַכט.

נעכטען איז די טריקאָטאַזש-מאַשין ווידער „קראַנק״ געוואָרען. דער יונגער גאָלדשייער האָט זיך עס אַזוי גענומען צום האַרצען, אַז ער האָט בעשלאָסען צו מאַכען מיט זיך אַ סוף, נישטאָ קיין מאַשין — דאַרף מען נישט לעבען.

ער האָט אויסגענוצט די געלעגענהייט, ווען דער פאָטער איז געווען אין גאַס. ס׳איז געווען אַרום 7 אָוועגד, האָט ער זיך אָנגעטון דעם נייעם אַנצוג און אַרויסגעשפּרונגען פון פענסטער פון 2-טען שטאָק.

מיט איהם איז געשעהן אַ נס. פאַלענדיג, האָט ער זיך פאַר׳טשעפּעט אין אַ פענסטער פון 1-טען שטאָק און דאָס האָט געהאַמעוועט זיין פאַלען. אַזוי אַרום איז ער ניצול געוואָרען פון אַ זיכערען טויט.

ער האָט זיך בלויז גוט צוקלאַפּט און איז געבליבען ליגען אין אַ בעוואוסטלאָזען צושטאַנד.

עס איז אַרויסגערופען געוואָרען די פּאָגאָטאָוויע, וואָס האָט אָבגעפיהרט דעם זעלבסטמערדער אין יודישען שפּיטאָל.

זיין צושטאַנד איז נישט געפעהרליך.

אַ ליבעס-טראַגעדיע אויפ׳ן מיטען ים

אַן אומגעוועהנליכע טרויעריגע און שפּאַנענדע געשיכטע, וועגען וועלכער עס רעדט היינט בערלין.

אַ טרויעריגע געשיכטע, וועלכע האָט זיך גאָר אומגעוועהנליך אָנגעפאַנגען, האָט זיך דאָ איצט נאָך פיל אומגעוועהנליכער פערענדיגט.

שאַרלאָטע אולריך איז אַ לעהרערין אין אַ פּאַנסיאָן פאַר יונגע מיידלעך אין איינעם פון די רייכסטע שטאָדט-טיילען פון בערלין. זי לערנט מיט איהרע שילערינס גימנאַסטיק און ספּאָרט.

שאַרלאָטע אולריך איז יונג, שעהן, פריש און שטאַרק געבויט.

קיין בערלינער, יונג אָדער אַלט, וועט נישט פערבייגעהן גלייכגילטיג, ווען ער וועט איהר בעגעגענען אויף דער ברייטער, שטענדיג-קאָכיגער „פרידריך-שטראַסע״, אָדער אויף דעם געפּוצטען שטענדיג יום-טוב׳דיגע „קורפירשטענדאַם״.. בשעת זי ווייזט איהרע שילערינס, אויפ׳ן אָפענעם הויף פון דער שולע, די פערשידענע גימנאַסטישע קונצען און בויגט און דרעהט איהר יונגען און שלאַנקען קערפּער, ווי אַ שלאַנג, פערקלייבען זיך שטענדיג אַרום דעם פּלאַץ צעהנדליגער יונגע לעדיג-געהער און קוקען פערגאַפט. לייטישע זיהן און, ווי מען דערצעהלט אויך לייטישע טאַטעס האָבען שוין פיל מאָל געפּרואווט אָנקניפּען מיט איהר בעציהונגען; שאַרלאָטע אולריך איז אַ לוסטיגע און פרעהליך מיידעל: זי זאָגט זיך קיינמאָל נישט אָפּ פון אַ „אינטערעסאַנטע געזעלשאַפט״. זי פלעגט גערן אָננעמען פון איהרע פערעהרערס בלומען, הייסע בריוועלעך, מיט אַנדערע, וועלכע פלעגען איהר מעהר געפעלען ווערען און וועלכע פלעגען איהר אויסזעהן מעהר ווערט, פלעגט זי זיך לאָזען אויך איינלאַדען אויף אַ שפּאַציר אָדער צום טאַנצען. אָבער נישט מעהר... אויף קיינע אינטימליכקייטען פלעגט זי זיך נישט לאָזען אָנרעדען.

די יונגע און שעהנע גימנאַסטיק-לעהרערין איז שוין פון אַ לענגערע צייט געווען פערלאָבט... זי האָט געהאַט אַ חתן; נישט אין בערלין, נאָר ווייט פון דאַנען, אין איהר קליינעם געבורטס-שטעטעל. שאַרלאָטע אולריך שטאַמט פון קליין-שווערין, אין דער דייטשער פּראָווינץ מעקלענבורג, אויפ׳ן ברעג פון באַלטישען ים. איהרע עלטערען זענען אָרימע פישער און זי פלעגט זיי קליינערהייד העלפען פאַנגען הערינג און פלאָנדרען. די שווערע אַרבייט אויף דער פרייער נאַטור האָט פערהאַרטעוועט איהר לייב און האָט איהר געבוירענער שעהנקייט צוגעגעבען אַ בעזונדערן אויסדרוק פון ענערגיע און מוטיגקייט...

אין דעם זעלבען דייטשען שטעדטעל ביים ברעג ים, האָט שאַהלאָטע, נאָך גאָר יונג, צום ערשטען מאָל דערשפּירט דעם טעם פון ליבע. ראַלף צימערמאַן, איהר חבר פון קליינווייז אויף, איז געווען דער, מיט וועמען זי האָט זיך פערבונדען שפּעטער, ווען זיי זענען ביידע עלטער געוואָרען. ער איז געווען אַ זוהן פון דעם כאָר-דיריגענט פון דער דאָרטיגער אָרימער קירכע. ער האָט געוואוינט אין שכנות, כמעט אַ שטוב לעבען אַ שטוב, מיט׳ן פישער יאָהאַן אולריך, שאַרלאָטע׳ס פאָטער. ראַלף איז בטבע נישט געווען קיין גרויסער העלד. פון גאַנץ פריה האָט זיך ביי איהם אַרויסגעוויזען שוואַכע לונגען, און אויף וויפיל דער ים און זיינע שטענדיגע ווינטען האָט געווירקט צו פערפעסטיגען שאַרלאָטע׳ס קערפּער, אַזוי האָט ער אין געגענטייל, שלעכט זיך אָפּגערופען אויף ראַלף׳ס געזונד... ראַלף פלעגט דעריבער גאָר זעלטען אַרויספאָהרען אויפ׳ן וואַסער, סיידען אין גאָר אַ גוטען, וואַרימען וועטער, אין זונען-שיין; דאָס רוב פלעגט ער זיצען דער היים און לייענען ביכער. איבערהויפּט פלעגט איהם ציהען צו ביכער מיט בילדער, וועלכע ער פלעגט נאָכצייכענען מיט אַ בלייפעדער...

אָט אַזוי האָט זיך אין איהם גאָר פריה אַרויסגעוויזען אַ שטאַרקע נייגונג צו קונסט. די נאַטור אַרום פלעגט איהם בעגייסטערען שוין אַלס יונגעל. זיין פאָטער פלעגט איהם פון די לעצטע געלד מוזען קויפען פּינזלען און פאַרבען און ער פלעגט קאָנען שעה׳ן-לאַנג זיצען אויפ׳ן ברעג ים און מאָלען. אַז ער איז גרעסער געוואָרען, האָט איהם דער פאָטער אָפּגעפיהרט אין מעקלענבורג, וואו ער האָט אַ רייכען קרוב און וואו מען האָט איהם אָנגענומען אין דער דאָרטיגער קונסט-אַקאַדעמיע. ער האָט פלייסיג געאַרבייט און גאָר גיך איז ער דאָ בעקאַנט געוואָרען אַלס איינער פון די בעגאַבטעסטע שילער.

אַ חוץ זיין מאַלעריי האָט ער אין דער גרויסער שטאָט געלערנט, געלייענט. מיט די איבעריגע אַקאַדעמיע - סטודענטען פלעגט ער ווייניג פערקעהרען. ער פלעגט נישט קאָנען נאָכהאַלטען מיט זיי זייערע לוסטיגע שטיפערייען, זייערע פרעהליכע מאָהלצייטען מיט וויין און מיידלעך, ווי עס פיהרען זיך די יונגע קונסט-שילער.. זיין שטענדיגער שוואַכער געזונד פלעגט איהם נישט דערלאָזען צו טרינקען צוגלייך מיט זיי און געהן איבערהויפּט אין זייערע וועגען, צו וועלכע מען דאַרף האָבען שטאַרקע נערווען און אַ קרעפטיג האַרץ. ער פלעגט דעריבער זיך האַלטען פון אַלעמען פון דערווייטענס און זיין זעהר איינזאַם... די בריף וואָס ער פלעגט בעקומען פון זיין יוגענד-חבר׳טע איז געווען די איינציגע צושטרייאונג. ער פלעגט אָן איהר אַ טאָג נישט פערגעסען; ווי נאָר ער איז געקומען אין מעקלענבורג, האָט ער צו איהר גענומען שרייבען און זי פלעגט איהם ענטפערען.

ווען ער איז צום ערשטען מאָל צומערצייט צוריקגעקומען אַהיים — דאָס איז געווען מיט פיער יאָהר צוריק — איז ער געווען גליקליך זיך צו טרעפען פון דאָסניי מיט דער שעהנער שאַרלאָטע׳ן. אַ יאָהר האָט ער איהר נישט געזעהן, און דורך דער צייט איז זי אויסגעוואַקסען, רייף געוואָרען; איהרע גרינע ים-אויגען האָבען בעקומען עפּיס אַ נייעם גלאַנץ; איהרע פלאַקסהעלע האָר זענען אויסגעוואַקסען אין לאַנגע געדיכטע צעפּ; איהר ברוסט איז געוואָרען הויך; איהרע אָרימס, שוואַרצע און אָפּגעבּרענטע פון דער זון, זענען געוואָרען קיילעכדיג. ראַלף, וועלכען די אַקאַדעמיע האָט אין פערלויף פון דעם יאָהר אויסגעבלייכט און אויסגעמאָגערט נאָך מעהר, ווי ער איז געווען פריהער, האָט איהר אָנגעקוקט מיט פערוואונדערונג ביי זייער ערשטער בעגעגעניש... דער ריח פון פיש און פון געזאַלצענעם ים-וואַסער, מיט וועלכען זי איז געווען דורכגעזאַפּט, האָט איהם איצט פער׳שכור׳ט... זי האָט אויך אַרויס געוויזען איהר גרויסע פרייד איהם ווידער צו זעהן. זיין טאַטע, דער דירינעט פון דער קירכע, זייער שכן, פלעגט אריינקומען צו זיי אין שטוב און פלעגט זיך ריהמען מיט זיין ראַלף׳ן. ער פלעגט דערצעהלען, אַז די פּראָפעסאָרען פון דער מאַקלענבורגער אַקאַדעמיע האַלטען פון „זיין יונגע״ גאָר געוואַלדיג. עס וועט מיט איהם, זאָגען זיי, אַמאָל קלינגען אַ-וועלט... זיינע צייכענונגען ווערען שוין אויסגעשטעלט אויף קאָנקורסען, וואָס די אַקאַדעמיע אַראַנזשירט צווישען די שילער. איינציגע פון זיינע געמעלכצען זענען שוין זאָגאַר געדרוקט געוואָרען אין די זשורנאַלען...

(פאָרטזעצונג קומט)

אָבלאַוועס אויף שאַנד-הייזער אין וואַרשאַ.

אַרעסטירט פיל מיידלעך און מוהמעס.

די פאָליציי האָט זיך לעצטענס איבערצייגט, אַז מיט יעדען טאָג פערגרעסערען זיך די צאָהל „פרעהליכע אַנשטאַלטען" און דער עיקר — וואָס די הויפּט-גאַסען ווערען פערפלייצט פון „פרעהליכע דאַמען", וועלכע פערטשעפּען אויף אַ מיאוס'ען אופן די דורכגעהער.

כדי אָפּצורייניגען דעם דאָזיגען שמוץ פון די הויפּט-גאַסען, האָט די אויספאָרשונגס-מאַכט בעשלאָסען דורכצופיהרען אַ גענעראַל-אָבלאַווע אויף אַלע „פרעהליכע אַנשטאַלטען". דער טערמין איז בעשטימט געוואָרען אויף דער נאַכט פון שבת אויף זונטאָג.

נאָך צוועלף ביינאַכט האָט אַ גרויסע אָפּטיילונג פון אַגענטען און פאָליציי זיך געלאָזט איבער דער שטאָט. דעם ערשטען וויזיט האָט מען געמאַכט אין דער בעריהמטער „אַנשטאַלט" פון דער קרוּזאָוואַ אויף מאַרשאַלקאָווסקאַ 36.

ווי נאָר די פאָליציי איז דאָרט אַריינגעדרונגען, איז דאָרט געוואָרען אַ שרעקליכע מהומה. ס'האָבען זיך גראָד געפונען עטליכע אָנגעזעהענע געסט, צווישען זיי אויך אַ בעקאַנטער סיים-דעפּוטאַט, וועלכער איז אַ שטענדיגער אַריינגעהער אין דער אַנשטאַלט.

לויט'ן געזעץ איז ערלויבט, אַז אין אַזאַ אַנשטאַלט זאָלען זיך געפינען העכסטענס דריי „פריילײנס", געפּאַקט אָבער האָט מען 7.

צווישען די פריילײנס האָט זיך געפונען איינע אַ „ליטוואַטשקע", וואָס שטאַמט פון די קרעסען. אַז זי האָט דערזעהען פאָליציי, האָט זי אַ פּראַל-אויף געטון דאָס פּאַרטער-פענסטער און איז אַרויסגעשפּרונגען און זיך בעהאַלטען ערגיץ אין אַ ווינקעל.

אַנ'אַגענט האָט דאָס בעמערקט און זי געפּרובט פערהאַלטען, זי האָט אָבער אויסגענוצט די פינסטערניש און איז נעלם געוואָרען. מיט אַ שעה שפּעטער איז זי אַליין אַריינגעקומען. זי איז נעמליך אַרויסגעשפּרונגען פון פענסטער אַ האַלב-נאַקעטע, מיינענדיג, אַז די רעוויזיע וועט אַריבערגעהן איינס-צוויי, ווען די רעוויזיע האָט זיך אָבער פערצויגען איבער אַ שעה, האָט זי נישט געקאָנט איבערהאַלטען די קעלט, זי איז דעריבער אַרויס פון איהר בעהעלטעניש און זיך איבערגעגעבען אין די הענד פון דער פאָליציי.

בעת דער רעוויזיע האָט מען דאָרט ענטדעקט אַ סך ביזשוטעריע, בריף, שאַמפּאַניער, ליקערען און אַ פּאַק וויזיט-קאַרטען אויף צו רעקלאַמירען דאָס „געשעפט".

דעם לאָקאַל האָט מען פער'חתמ'עט, און אַלע „פריילײנס" צוזאַמען מיט דער מוהמע „קרויזע" האָט מען אָפּגעפיהרט אין 13-טען קאָמיסאַריאַט.

נאָכהער איז די פאָליציי אַוועק אין די פּאָפּולערע אַנשטאַלט פון דער „מוהמע" גראַבאָווסקאַ אויף קרוטשאַ 7. די אַנשטאַלט רעכענט זיך פאַר דעם אַריסטאָקראַטישסטען „פערוויילונגס-ווינקעל" אין וואַרשאַ. דאָרט קומט אַריין לויטער יחסנים ווי: אָנגעזעהענע כלל-טוער, אַריסטאָקראַטען און סתם פיינע בעלי-הבתים. דאָרט האָט מען געטראָפען צוויי „פריילײנס" און דוקא זעהר יונגע. בעת דער רעוויזיע האָט מען געפונען טייערע וויינען, בראָנפען און סתם גוטע מאַכלים. דעם לאָקאַל האָט מען פער'חתמעט. ווען מען האָט די פריילײנס געוואָלט נעהמען אין חר-גדיא אַריין, האָבען זיי געפּרובט שטעלען אַ ווידערשטאַנד. איינע האָט אפילו געסטראַשעט, אַז מיט'ן גוטען ווילען וועט זי נישט געהן, נאָר וועט זיך אויסטון מוטער-נאַקעט און אַזוי געהן איבער דער גאַס אין קאָמיסאַריאַט אַריין.

די מוהמע גראַבאָווסקאַ האָט זיך געבעטען ביי די פריילײנס, זיי זאָלען נישט קאָמפּראָמיטירען דאָס „געשעפט" און פאַר דער פאָליציי האָט זי זיי פערענטפערט, אַז זיי זענען נאָך יונגע „קאָזעלעך" און ווייסען נישט ווי אַזוי זיך נוהג צו זיין.

דאָס האָט געווירקט, די פריילײנס האָבען זיך בערוהיגט און מען האָט אַלע אַוועקגעפיהרט אין 13-טען קאָמיסאַריאַט.

אין דער „אַנשטאַלט" פון לודוויגאַ באַטשעניק (ליסעווסקאַ 13), האָט מען געטראָפען 4 פריילײנס. איינע פון זיי איז נישט געווען געמאָלדען און נישט רעגיסטרירט אין דער זיטען-פאָליציי. דעם לאָקאַל האָט מען פער'חתמעט און די חברה אָפּגעפיהרט אין 9-טען קאָמיסאַריאַט.

ווייטער האָט מען פער'חתמעט די לאָקאַלען פון מאַטלאַווא (לוצקאַ 28), אַלעקסאַנדראַ זימעלמאַן (זיעלאָנאַ 2), לעאָקאַדיאַ קוויטשינסקאַ (כמיעלנאַ 48), לעאָקאַדיאַ כריניעוויטש (זלאָטאַ 23) און שומאַכער (פּאַנסקאַ 4). די אַלע פריילײנס צוזאַמען מיט די „מוהמעס" האָט מען אָפּגעפיהרט אין 8-טען קאָמיסאַריאַט.

די אָבלאַווע האָט געדויערט ביז 8 אַ זייגער פריה.

אַרום דער דאָזיגער אָבלאַווע זענען אָבער פאַרהאַן זעהר סענסאַציאָנעלע פּרטים:

נעכטען אַרום 8 אַ זייגער פריה האָט מען כסדר געקלונגען צום שעף פון אויספאָרשונגס-אַמט ה' סוכענעק און ביי איהם אינטערוועניערט לטובת דער „מוהמע קרויזע". די דאָזיגע פּערזאָנען זענען נישט מעהר און נישט וועניגער ווי בעקאַנטע און אָנגעזעהענע כלל-טוער, דעפּוטאַטען און סתם גבירים.

די אָבלאַווע האָט געבראַכט גוטע רעזולטאַטען. זי האָט אָנגעוואָרפען אַזאַ מורא אויף די „פריילײנס", אַז זיי האָבען זיך נעכטען שוין נישט בעוויזען אין די הויפּט-גאַסען.

15-יעהריג יודיש מיידעל פערפיהרט פון פרויען-הענדלער.

אין ביניאַווע ביי סיאַנקי וואוינט אַ אָרימער יוד מיט'ן נאָמען הערש קעניק, וועלכער האָט צוויי טעכטער און איין זוהן. זיין יונגסטע טאָכטער, וועלכע איז אַלט 15 יאָהר, הייסט צעסיאַ און איז אַ זעהר שעהן מיידעל.

היי-יאָהר האָט צוו. אַנד. אין סיאַנקי אויף אַ קור פערבראַכט אַ יונגערמאַן, וועלכער האָט זיך פאָרגעשטעלט, אַז ער הייסט אַדאָלף ווילהעלם. דער דאָזיגער יונגערמאַן האָט דערצעהלט, אַז ער שטאַמט אויס פשעמישל, האָט דאָרט אַ שניט-געשעפט און דאָס הויז נומ. 7 אויף שרעדניאַ-גאַס.

דער מכלומר'שטער אַדאָלף ווילהעלם איז געפעלען געוואָרען די 15-יאָהריגע צעסיאַ און ער האָט זיך אָנגעהויבען צו איהר צו שדכ'ענען. ער האָט איהר ערקלערט, אַז ער ווינשט זיך נישט, דאָס פון זייער „ליבע" זאָלען געוואָהר ווערען איהרע קרובים.

דאָס יונגע מיידעל, וואָס איז נאָך געווען נאַאיוו האָט געמיינט, אַז עס שטעהט איהר אָן צו מאַכען אַ „גליק" און דערום האָט זי קיינעם פון איהר בני בית נישט דערצעהלט וועגען איהר ליבע-פערהעלטניש מיט דעם פשעמישלער יונגענמאַן.

דערווייל האָט ה' ווילהעלם בעדאַרפט ענדליך אַוועקפאָהרען האָט ער געבעטען זיין „כלה", אַז זי זאָל זיך מיט אַלעמען אָנפערטרויען דעם „שדכן" אַדאָלף צאַנגאַר, וועלכער איז אַ לעמבערגער און וואוינט נישט ווייט פון לעמבערגער באַהנהויף. אַזוי איז אויך געשעהן. ווילהעלם איז אַוועקגעפאָהרען און האָט געפיהרט די קאָרעספּאָנדענץ מיט דעם אָרימען 15-יאָהריגען דאָרף-מיידעל, אַ קאָרעספּאָנדענץ דורך דער פערמיטלונג פון צאַנגער.

אָבער אויך צאַנגער איז אַוועק פון סיאַנקי און ווילהעלם האָט דאָס מיידעל איינגעלאַדען קיין לעמבערג. דאָס מיידעל האָט לכתחילה נישט געוואָלט פאָהרען און פערלאַנגט, אַז איהר „חתן" זאָל איהר שיקען אַ פאָטאָגראַפיע. ווילהעלם האָט איהר געשיקט זיין בילד נאָר בתנאַי, אַז זי זאָל איהם עס אָפּשיקען. אַזוי האָט טאַקי צעסיאַ געטון.

עטליכע וואָכען שפּעטער האָט זי בעקומען אַ בריף פון דאַנציג, אַז זי זאָל קומען קיין לעמבערג. פאָריגען פרייטאָג איז זי אַוועק און זייט דאַן האָט זי פון זיך נישט געלאָזט הערען.

איהר פערצווייפעלטער פאָטער האָט קודם-כל געשיקט זיין עלטערע טאָכטער קיין פשעמישל, כדי זי זאָל אויסגעפינען איהר פערפיהרטע שוועסטער. אָבער עס האָט זיך באַלד אַרויסגעשטעלט, אַז אין פשעמישל איז נישט פאַרהאַן קיין שניט-סוחר צי הויז-בעזיצער מיט'ן נאָמען אַדאָלף ווילהעלם, בכלל איז דער דאָזיגער נאָמען אַ פיקטיווער.

דעם מיידעלס פאָטער איז דערום אַליין געקומען קיין לעמבערג, און דאָ וועגען דעם גאַנצען פאַל געמעלדעט דער פאָליציי, וועלכע האָט אויך פעסטגעשטעלט, אַז דער נאָמען פון אַדאָלף צאַנגער איז פיקטיוו.

עס איז דערום פאַרהאַן אַ בעגרינדעטער חשד, אַז מען האָט דאָ צו טון מיט ראַפינירטע פרויען-הענדלער, וואָס האָבען דאָס יונגע נישט דערפאַהרענע דאָרפס מיידעל אַריינגעכאַפּט אין זייער נעץ און האָבען זי אַוועקגעפיהרט קיין אַרגענטינאַ, אין דעם לאַנד, וואָס באָדט זיך אין אַ ים פון זנות און אויסגעלאַסענקייט, כדי זי דאָרט צו פערקויפען אין שאַנד-הויז. די פאָליציי פיהרט די ווייטערע אויספאָרשונג.

זאל פילהארמאניע

היינט דינסטאַג, דעם 8-טען נאָוו. ד. י. האַלב 9 אַ זייגער אין אָווענד איינציגער קאָנצערט

פון יודישער טאַנץ-קונסט

אויף דער אייראָפּעאישער טורנע פון

ברוך אגדתי

(פון ארץ-ישראל)

ערשטער יודישער באַלעט-קינסטלער, שאַפער פון דער יודישער באַלעט-קונסט. דירעקטאָר פון דער עקספּערימענטאַלער כאָרעאָגראַפישער סטודיע אין תל-אביב. מיט אנטייל: אַרטור באַלזאַם (פּאַרטעפּיאַן), ב'ים קלאַוויר דיר. ט. רידער.

אין פּראָגראַם:

1) ר' יואל, פון ציקל: מלוה-מלכה, מוז. פון ענגעל, 2) ר' שכנא, מוזיק פון ענגעל; 3) יחיה, תימנ'ער לעגענדע, מוז. פון גנעסין; 4) דאָס אַראַבישע יפו, אָריענט. פאָלקס-מוזיק; 5) ר' מאיר, טאַנץ פון הסיד-למדן, מוזיק פון ענגעל; 6) ר' נטע, טאַנץ פון חסיד-עם-הארץ, פאָלקס-מוזיק

נעניוערעס אין די פּראָגראַמען. בילעטען צו בעקומען אין פילהאַרמאָניע-קאַסע

Dr. H. Wołkowyski

זאַבאַדניאַ 57 (צעגעלניאַנאַ 19)

טעלעפאָן 37-70

ספּעציאַל-אַרצט פאַר הויט- און וועגערישע קראַנקהייטען, מענער-שוואַכע, בעהאַנדלונג מיט קוואַרץ-שטראַהלען.

נצהמט אָן פון 4—8 אין אָוונד. פאַר פרויען פון 4 — 5 אין אַ ספּעציעלען וואַרטע-זאַל.

Dr. med H. LUBICZ

צעגעלניאַנאַ 43, טעל. 32-41

ספּעציאַליסט פאַר הויט, וועגערישע און מענער-שוואַכע קראַנקהייטען, מיט היילונגס-קוואַרץ לאַמפּען (חשר-אויספאַל).

נצהמט אָן פון 8—10 און פון 5—8 אָוונד.

רעדאַקציאָנס-קאָלעגיום: מ. בראָדערזאָהן, ל. בראַנס, ח. י. בזשוסטאָווסקי, ב. זינגער פערענטוואָרטל. רעד.: ח. קויפמאַן

אַרויסגעבער: פערלאַג „נייער פאָלקסבלאַט", פּראָדוציר. קאָאָפּעראַטיווע מיט פאַי-האַפטונג.

אין פלאמען פון ליבע און האס

ראמאן

136

— אַך, צום טייוועל! וואָרום אַנדערש — האָט קורלאַנד אַ זאָג געטון — אין אַנ'אַנדער פאַל וואָלט איהר דאָך אַליין געוואָלט אויספּרובען די רפואה, וועלכע אייער ברודער האָט אויסגעפּרובט אויף דער פריילײן פּאָליע.

— טאָ איז וואָס?

— דאַן וואָלט איהר זיך דערוואוסט, אַז די מעדיצין איז אַ ריזיקאַלישע און וואָלט געקאָנט שאָדען ברענגען דער קראַנקער.

— איך פרעג אייך נאָך אַמאָל: פון וואַנען ווייסט איהר עס?

— מילא, אַז איהר אינטערעסירט זיך שוין יאָ אַזוי, וועל איך אייך זאָגען: איך ווייס עס פון דער פריילײן אידאַ.

— אַ מעדיצין! גאָט מיינער! גאָט איינציגער! רעדט שוין דייטליכער.

— וואָס הייסט? צי פרעגט איהר, וואָס די דאָזיגע מעדיצין ענטהאַלט?

— יאָ.

— איך ווייס נישט.

— איהר זאָגט ליגען!

— אָבער ס'איז דאָך נישטאָ קיין לייכטערע זאַך, איהר זאָלט זיך אַליין וועגען דעם דערוויסען.

— אויף וואָס פאַר אַ'אופן?

— פּרובט נישט אַוועקצוגעהן צו זיך אין אָוונד, ווי איהר טוט עס יעדער נאַכט, נאָר בלייבט איבער אין דער פריילײן פּאָליע'ס צימער, און גיט אַכטונג אויף דעם, וואָס אייער ברודער טוט. איך וועל וועגען דעם וואָרענען די פריילײן אידאַ און זי וועט אייך בייהילפיג זיין.

— גאָט, גאָט מיינער! — האָט געקרעכצט דער קראַנקער — וואָס נאָך וועל איך זיך דערוויסען! וואָס קאָן דען נאָך געשעהן?... ס'איז דאָך שרעקליך!... ניין!... דער דאָזיגער מענש מוז האָבען אַ טעות — ס'קאָן נישט זיין אַנדערש! ס'קאָן נישט זיין!...

דער אָרימער בחור האָט זיך שמערצליך געדריקט דעם קאָפּ מיט ביידע הענד. אַ נערוועזער געוויין האָט איהם געדריקט און געשטיקט.

ער איז אַוועק אין זיין צימער.

— צי בין איך נישט אין אַ חלום? — האָט ער ביי זיך געפרעגט, נישט וועלענדיג גלויבען אין דער ווירקליכקייט. — צי האָב איך גוט געהערט? איז עס דען מעגליך? צי מאַכט נישט חוזק דער מענש פון מיר? וואָס האָט ער דען גערעדט? אַך!... יאָ... איך האָב גוט פערשטאַנען... ס'איז שרעקליך... סם!... סם!... קאַרל בעמיהט זיך אָפּצוסם'ען פּאָליע'ן... פאַרוואָס?... פאַרוואָס?... ווייל פּאָליע שטעלט פאַר מיט זיך אַ סכנה פאַר איהם!... אָבער, וואָס פאַר אַ סכנה?... אויף וואָס קאָן ער זיך פון איהר ריכטען? סיידען זי זאָל אויפדעקען צוויי פערברעכענס?... אָבער אין דעם דאָזיגען פאַל, וואָלט דאָך פּאָליע געדאַרפט צו וויסען, אַז קאַרל האָט אומגעבראַכט לעוווענטאַל'ן?... ווי אַזוי האָט זי זיך וועגען דעם דערוואוסט?... אָבער, ווידער אַ מעשה — אַז זי וואָלט געוואוסט, וואָלט זי דאָך וועגען דעם דערצעהלט אידאַ'ן?... נו... און ווען אידאַ ווייסט וועגען קאַרל'ס פערברעכען, וואָלט זי איהם דען ווייטער ליב געהאַט? צי איז עס דען מעגליך?... צי איז עס אפילו וואָהרשיינליך?... איך הויב זיך אָן צו פערלירען אין דעם פּלאָנטער פון רעטעניש'ען... יאָ, און פון וואַנען האָט זיך דאָ גענומען דער קורלאַנד?... און אפשר האָט ער אַ טעות!... גאָט רחמנות'דיגער, מאַך אַזוי, אַז ער זאָל זיך האָבען טועה געווען!...

דער פיינליך געטראָפענער גרעגואַר האָט זיך געפּרובט אין זכרון אויפצושטעלען אַלע פּאַסירונגען, וואָס האָבען אַ שייכות געהאַט מיט פּערעלע'ס קראַנקהייט אין דער פאַבריק. זיין אָנגעוועהטאָגטער קאָפּ איז אָבער נישט געווען ביכולת צוזאַמענצוקלייבען די געדאַנקען. ס'האָט זיך איהם אויסגעוויזען, אַז ער געדענקט שוין גאָרנישט. ער האָט זיך נאָר מיט כל הכוחות בעמיהט נישט צו טראַכטען וועגען דער מעגליכער שולדיגקייט פון זיין ברודער. מאָמענטענווייז אָבער האָבען עפּיס שוואַרצע פאָרגעפיהלען געשעפּטשעט אין איהם, אַז קאַרל קאָן זיין מסוגל אויף אַ צווייט פערברעכען, אויב ער איז בעגאַנגען דאָס ערשטע און נישט געקראָגען שפּעטער קיין חרטה.

דאָ אָבער האָט ער ווידער געצווייפעלט אין דער דאָזיגער השערה, איינרעדענדיג זיך, אַז קאַרל וואָלט אַזאַ מין פערברעכען נישט געקאָנט בעגעהן, אַרויסגעהענדיג דערפון, אַז פּאָליע איז דאָך סוף כל סוף יהודית'עס שוועסטער, און יהודית'ען האָט ער דאָך אַזוי ליידענשאַפטליך ליב. חוץ דעם, ווייסט ער דאָך אויך, אַז פּאָליע איז איהם גרעגואַר'ן טייערער, ווי זיין אויג אין קאָפּ.

דאָ האָט דער קראַנקער אַ ביטערען שמייכעל געטון.

— צי איז דען קאַרל'ס האַרץ ווען עס איז פעהיג געווען אויף אַ זעלכע געפיהלען? צי וואָלט ער זיך דען אָפּגעשטעלט פון אומברענגען פּאָליע'ן נאָר דערפאַר, ווייל איך האָב זי ליב?... אָ, ווען ער וואָלט עס בעדאַרפט האָבען צום ערפאָלג פון זיין ענין, וואָלט ער זיך גאָרנישט פערטראַכט, און אָהן שום פאָרבעהאַלטען מקריב געווען מיך!

ניין!... דער קורלאַנד האָט געמוזט זאָגען אַנ'אמת...

איצט ערשט האָט ער זיך אָנגעהויבען צו דערמאָהנען, ווי קאַרל איז עקשנות'דיג צוגעשטאַנען צו יהודית'ן, זי זאָל איהם דערלויבען צו וואַכען ביי פּערעלע'ס קראַנקען-בעט.

קודם האָט איהם יהודית אָפּגעזאָגט, אָבער דערנאָך האָט זי מיט פערדרוס מסכים געווען.

(פאָרטזעצונג קומט).

טעלעגראַמען.

הנחות אויף אויסלענדישע פּעסער

וועלען אײַנגעפֿירט ווערען ערשט אין הערבסט 1928 י.

וואַרשאַ, 7. (טעלעפֿאָניש פֿון אונזער קאָרעספּאָנדענט). די קלאַנגען, וואָס האָבען זיך פֿערשפּרייט אין צוזאַמענהאַנג מיט דער הלואה, אַז ס'וועלען געמאַכט ווערען הנחות בײַם אַרויסגעבען אויסלענדישע פּעסער זענען נישט ריכטיג. ווי ס'שטעלט זיך אַרויס וועלען די נײַע הנחות אײַנגעפֿירט ווערען ערשט אין הערבסט 1928 י. איצט וועלען געמאַכט ווערען הנחות נאָר פֿאַר האַנדעלס-פּעסער.

פּ.פּ.ס. אין אָפּאָזיציע צו דער רעגירונג

בעשלוסען פֿון הויפּט-ראַט.

וואַרשאַ, 7 (טעלעפֿאָניש פֿון אונזער קאָרעספּאָנדענט) נעכטען ביז שפּעט בײַנאַכט האָט געדויערט די זיצונג פֿון הויפּט-ראַט פֿון פּ.פּ.ס. הײַנט אינדערפֿריה האָבען ווײַטער געדויערט די בעראַטונגען, וועלכע האָבען געטראָגען זעהר אַ שטורמישען כאַראַקטער. ס'איז אָנגענומען געוואָרען אַ נעגאַטיווע בעציהונג צו דער רעגירונג פֿון מאַרשאַל פּילסודסקי און ס'איז בעשטעטיגט געוואָרען די רעזאָלוציע פֿון צ. ק. וו. בנוגע מאָראַטשעווסקיס וועגדונג, וועלכע האַלט 36 זײַטען, און וועלכער ער פֿאָדערט אַ רעוויזיע פֿונ'ם בעשלוס וועגען אויסשליסען איהם פֿון דער פּאַרטיי און ברענגט אַ רייהע פֿאָרמעלע מאָטיווען איז לויט'ן פֿאָרשלאַג פֿון דעפּ, מאַרעק, איבערגעשיקט געוואָרען צום פּאַרטיי געריכט, כדי צו קאָנטראָלירען די פּאָרוואורפֿען.

דער מינדערהייטס-בלאָק ווערט געשאַפֿען.

ס'זאָל געשאַפֿען ווערען אַ בעזונדערער סאָציאַליסט. בלאָק.

וואַרשאַ, 7. (טעלעפֿאָניש פֿון אונזער קאָרעספּאָנדענט) טראָגען די בעהויפּטונגען פֿון דער פּוילישער פּרעסע דערנעהנטערען זיך די אונטערהאַנדלונגען צווישען די נאַציאָנאַלע מינדערהייטען שוין צום סוף, די ווייסרוסען און אוקראַינער וועלען געהען צוזאַמען מיט די אַנדערע נאַציאָנאַלע מינדערהייטען און מיט זיי וועלען אין בלאָק געהן אויך די סאָציאַליסטישע פּאַרטייען. בלויז די דייטשע סאָציאַליסטישע פּאַרטיי האַלט זיך דערווײַל אָפּ; ווי זיי ערקלערען וועלען זיי זיך בעמיהען צו שאַפֿען אַ בלאָק פֿון די סאָציאַליסטישע פּאַרטייען.

Dr. med.
EYCHNER Jakób
Aleja 1-go maja 16, tel. 11=48
אינערליכע- און קינדער - קראַנקהייטען.
נעמט-אָן פֿון 7—8, זונטאָג פֿון 3—4.

דאָס געלד פֿון דער הלואה קומט שוין קיין פּוילען.

וואַרשאַ, 7 (טעלעפֿאָניש פֿון אונזער קאָרעספּאָנדענט). די באַנק פּאָלסקי האָט בעקומען אַ טעלעגראַפֿישע מיטטיילונג פֿון ניו-יאָרק, אַז דער „אָבסערוואַטאָר" פֿון באַנק פּאָלסקי קומט צו פֿאָהרען דעם 21. ה. ח. מאָרגען וועט די באַנק פּאָלסקי בעקומען די אָפֿיציעלע מיטטיילונג, אַז די 62 מיליאָן דאָלאַר זענען שוין צו דער דיספּאָזיציע פֿון דער באַנק פּאָלסקי.

10-יאָהריגער יובילײ פֿון דער באָלשעוויסטישער איבערקעהרעניש.

רעדעס פֿון קלאַראַ צעטקין, אַנרי באַרביס א. אַנד.

ריגאַ, 7 (ספּ. טעל.) פֿון מאָסקווע קומען אָן ידיעות וועגען אַ רייהע פֿײַערונגען לכבוד דעם 10 יאָהריגען יובילײ פֿון באָלשעוויסטישער איבערקעהרעניש. נעכטען האָבען בוכאַרין און סטאַלין געהאַלטען רעדעס לכבוד דעם יובילעאום, אין וועלכע זיי האָבען אָנגעוויזען אויף דעם אויפֿוואַכען פֿון דער רעוואָלוציע אין די קאָלאָניאַלע לענדער, וועגען דעם דערגרייכטען 7 שעה'דיגען אַרבייטס-טאָג אין רוסלאַנד א.א.וו. הײַנט 8 פֿריה האָט זיך אָנגעהויבען די פֿײַערונגען אויפ'ן מיליטערישען פּלאַץ אין מאָסקווע אונטער דער פֿיהרונג פֿון וואָראָשילאָוו, ס'האָבען געהאַלטען רעדעס: קלאַראַ צעטקין, אַנרי באַרביס א. אַנד. גלײַכצײַטיג זענען געהערט געוואָרען רעדעס פֿון ראַדיאָ אין כאַרקאָוו, לענינגראַד א. אַנד. שטעט.

עלעגאַנט געקליידעט

קאָנט איהר נאָר געהן ווען איהר מאַכט זיך אַ מלבוש זאָלט איהר פֿריהער בעזוכען דאָס לאַנג עקזיסטירענדע געשעפֿט פֿון

יודישע לאַנגע מלבושים אַגראַראַוואַ 8

ווי איהר בעקומט שטענדיג אויף לאַגער ווינטערדיגע, זומערדיגע און קינדער מלבושים פֿון די בעסטע סחורות. אָנ'אײַגענעם ווערקשטעל מיט די בעסטע שנײַדער-אַרבייטער. בעמערקונג: אויף בעשטעלונגען בעווײַז איך אַ גרויסען אויסוואַהל פֿון פֿערשידענע סחורות. 56

חיים מאַנדראַווסקי 8 אַגראַדאַוואַ 8

LEKARZ-DENTYSTA צאָהן-אַרצט

St. GELBERG

זאַבאַדניאַ 15, טעל. 31=08

היילט גאַנץ פֿערנאַכלעסיגטע צײַהן און מונד-קראַנקהייטען, צאָהן-ציהונג אָהן שמערצען, היילט מיט ליכט-בעשטראַהלונג, ספּעציעלער לאַבאָראַטאָריום פֿון קינסטליכע צײַהן. נעהמט אָן פֿון 9—12 פֿאַרטאָגס און פֿון 3—7 אין אָוענד. צו בילינע פּרײַזען. 1421

לעטשניצע פֿון דאָקטוירים ספּעציאַליסטען

און ערצטליך-דענטיסטישער קאַבינעט

זגיערסקאַ 17 טעל. 16=33.

ד"ר ראַקאָווסקי	נאָז האַלז, אויערן קר.	10—11 2—3 6—7
ד"ר רוזשאַנער	הויט און געשלעכט קר.	10—11 1—2
ד"ר גאָלדשטיין-פּאָלאַק	אויגען-קראַנקהייטען	1 — 2
ד"ר יוסטמאַן	נערווען קראַנקהייטען	12—2
ד"ר ראָזענצווייג	קינדער-קראַנקהייטען	10—12 4—5
ד"ר פּאַפּיערני	פֿרויען און געבורטס-הילף	11½-1 5—6
ד"ר קאַנטאָר	כירורגיש-קראַנקהייט. 4-5 זונ.	1—2
ד"ר ווײַנבערג	אינ. הערץ לונגען-קר.	11-1 5½—7
ד"ר סטופּעל	רענטגען	12—2 4—6
א. גראָדזענטשיק	צאָהן-אַרצט	3—7
נ. ראָזעס	צאָהן-אַרצט	9—2

צאָהן-מונדהײַלונג, בעלײַכטונגען, קראָנען, מאָסטען א. א. וו. בײַ דער לעטשניצע איז געעפֿענט געוואָרען

אַ רענטגען-אינסטיטוט

הײַלונג פֿון הויט קראַנקהייטען און קאָפּ (פּאַרך) מיט רענטגענשטראַהלען פֿאַר בעשטראַהלונג און דורכלײַכטונגען. קוואַרץ-לאַמפּע, דיאַטערמיע, עלעקטריזאַציע, אַלע מעגליכע אַנאַליזען, אַ קורס פֿאַר שטאַמלער. אימפּונגען געגען שאַרלאַך (שקאַרלאַטין) פֿון 4—5 נאָכם.

די לעטשניצע איז אויך אָפֿען זונטאָג. וויזיט אין דער שטאָט.

Dr. med.
STUPEL
Szkolna 12
ספּעציאַליסט פֿאַר הויט, האָר און וועגערישע קראַנקהייטען, מענער-שוואַכע, רענטגען-שטראַהלען און קוואַרץ-ליכט, עלעקטראָ-טעראַפּיע. נעמט אָן פֿון 12—3 נאָכם. און פֿון 6—9 אין אָוענד.

הײַלפֿערא- גאָגישע קורסען
פֿאַר שוואַכבעפֿעהיגטע, שווער-ערציהבאַרע קינדער. שפּראַכשטערונגען (שטאַמלען, טויבשטומהייט)

Dr. med.
A Szmirgeld
נערווען-אַרצט
עלעקטריזאַציעס, ליבטהייל-אַפּאַראַטען
Cegielniana 6, tel. 51-89
עמפּפֿאַנגט פֿון 5—7 אָוענד.

פֿון אַטרעטיזם און רעוומאַטיזם

אָהן יעדען געפֿאַהר - בעפֿרײַט?

רעוומאַטיזם איז אַ שרעקליכע פּײַניגענדער שטאַרק פֿערברייטערטע קראַנקהייט, זי קלויבט נישט צווישען אָרים און רײַך, זי זוכט איהרע קרבנות אין די אָרמע שטיבלעך און אין די רײַכע פּאַלאַצען, גאָר פּלוצלינג ווענען די פֿאָרמען אין וועלכע די קראַנק הייט זיך אַרויס און עס ווײַזט זיך אָפּטמאָל אויס, אַז עס ווענען נאָר אַנדערע קראַנקהייטען און מען רופֿט זיי מיט נאָר אַנדערע נעמען און דאָך איז דאָס נישט עפּעס אַנדערש ווי דאָס רעוומאַטיזם. אַט פֿילט מען שמערצען אין די ביינער, אַט ווערען געשוואָלען די גלידער פֿערדרייט פֿעלט די הענט און פֿיס. עס ציהט, עס שטעכט, עס ברענט אין פֿערשידענע קערפּערטיילען, אויך שוואַכע אויגען איז אָפּטמאָל אַ פּועל-יוצא פֿון רעוומאַטיזם אָדער אַטרעטיזם.

ווי אַזוי פֿערשידענאַרטיג עס איז דאָס בילד פֿון דער קראַנקהייט, אַזוי אָבער זענען אויך פֿערשידען אַלע מעגליכע און אוממעגליכע היילמיטלען, מעדיקאַמענטען, מיקסטורען, זאַלבען א. א. וו. מעגליכע ווערען די לײַדענדע אָנגעבאָטען: די גרעסטע טייל פֿון די מיטלען זענען אָבער נישט אימשטאַנד צו היילען, זיי ברענגען אין בעסטען פֿאַל אויף אַ קורצער צײַט אַ קלײַנע פֿערלײַכטערונג. דאָס וואָס מיר רעקאָמענדירען איז אַנ'אַנגעשטעלטער בריגען-טרינק קוראַציע, וועלכע האָט שוין פֿיל לײַדענדע געהאָלפֿען. אונזער קור איז אויסגעצייכענט און ווירקט שנעל. כדי צו געווינען נאָך מעהר אָנהענגער האָבען מיר בעשלאָסען, יעדען, וועלכער עס שרײַבט אונז

אַרויסצושיקען אינגאַנצען אומזיסט

אַ זעהר אינטערעסאַנט און בעלעהרענד בוך — וואו אַלזאָ פֿון שמערצען געקוועלט איז; ווער עס וויל זיך שנעל פֿון זײַנע לײַדען בעפֿרײַען דער זאָל נאָך הײַנט שרײַבען:

AUGUST MÄRZKE, Berlin--Wilmersdorf, Bruchsalerstrasse 5, Abt. 61.

ערשטקלאַסיגער

קירזשנער-ווערקשטעל

M. FARBER, Piotrkowska 27

קווער אָפּיצינע, ערשטער שטאָק.

ס'ווערען אָנגענומען ועמטליכע **פּעלץ-אַרבייטען** לויט די נײַעסטע מאָדעלען צו מעסיגע פּרײַזען.

ספּעציאַליטעט פֿון דאַמען-מענטעל. 131

סוויטער-אַרבייטער

ווערען געזוכט
11 פּולנאַצנאַ 11,
בײַ גרינבערג. 179

ZAKŁAD RYSOWNICZY i malowania ręcznego
M. Szwarcowski
NARUTOWICZA 36, tel. 35-25.
stale na składzie wielki wybór wzorów do haftu ręcznego i maszynowego. — Ceny niżej konkurencyjne. 970

אַ שיק-יונגעל

איז נויטיג אין פֿאַבריק
„רענאַמאַ"
פּאַדזשעטשנאַ 6.
זיך צו ווענדען פֿון 8 ביז 10 אין אָוענד. 174

צו פֿערקויפֿען

אַ טייל פֿון אַ הויז מיט לײדיגע וואוינונגען אין צענטרום פֿון שטאָט געגען אַ ביליגען פּרײַז. צו ווענדען זיך קאַמיענגאַ 15, בײַ שפּרה גדאַנסקאַ, פֿון 8 ביז 10 אין אָוענד. 176

מענער-מאַגאַזין-שנײַדער-אַרבייטער

(אונטערמאַשינער) ווערען געזוכט בײַ

קאַסאַווסקי,
קעלבאַך-גאַס 28.

Dr. med.
BRAUN
פּאָלודניאָוואַ 23,
טעלעפֿאָן 40-26
ספּעציאַל-אַרצט פֿאַר הויט און וועגערישע קראַנקהייטען און מענער-שוואַכע.
בעהאַנדלונג מיט קוואַרץ-ליכט (ה-ר-אויספֿאַל)
נעהמט אָן פֿון 9—11 פֿריה און פֿון 5—8 אָוענד.

אַ 4-טאָניגע
לאַסט-אויטאָ
נעמט אָן פֿערשידענע לאַדונגען איבערצופֿיהרען אין דער שטאָט און אויסער דער שטאָט. צו ערפֿאַהרען צעגעלניאַנאַ 47, אין דער בענזין-סטאַציע. 174

Dr. med.
I. Dynenson
קינדער-קראַנקהייטען
9 פּאָלודניאָוואַ 9
טעלעפֿאָן 23-70
צוריקגעקעהרט.
נעהמט-אָן פֿון האַלב 5 ביז 6 און אין דער לעטשניצע „סאַלוס" גלובנאַ 41, פֿון 12½—1½.

קאָנצערט-דירעקציע: אַל. שטרויך, טעל. 13-84.

מאָרגען

וועט איהר זעהען דעם טיטאַן פֿון דער טאַנץ-קונסט, דעם באַלעט-מײַסטער פֿון קעניגליכען טעאַטער אין לאָנדאָן, דעם פֿענאָמענאַלען רוסישען טענצער

169

Sasza LEONTJEW

טרעט אויף מאָרגען, מיטוואָך, 8.30 אָוענד
אין פֿילהאַרמאָניע-זאַל
אײַנצעלהייטען אין די פּראָגראַמען.

בילעטען צו בעקומען אין דער פֿילהאַרמאָניע-קאַסע טעגליך פֿון 10½—2 נאָכמ. און פֿון 4—7 אָוענד

מעבעל | קויפֿט נישט קיין | מעבעל

מעבעל

בעפֿאָר איהר איבערצייגט אייך נישט איז מײַן

44 **מעבעל-געשעפֿט** 44
גדאַנסקאַ (דלוגאַ)
טעלעפֿאָן 56=62

CH. ŁAZNIK

נאָר בײַ מיר קענט איהר **מעבעל** שעהן גוט בעקומען פֿערשידענע און ביליג.
בעמערקונג: אויך קויף איך פֿערשידענע מעבעל, דיוואַנען, בעלצען, נײַ-מאַשינען, סאַמאָוואַרען, אַנציגער א. א. וו. איך צאָהל די העכסטע פּרײַזען. קומט און איבערצײַגט אײַך.

P-B-P. „ORBIS"

פּוילישע רייזע-ביוראָ „אָרביס"

אַגענטורען אין לאָדז:
אַנדזשעיאַ 5, נאַוואָמיעסקאַ 2, טעל. 101.

פֿערקויף פֿון אין-און אויסלענדישע אײַזענבאַהן-בילעטען. זאָווי פֿון צוריק און רונדפֿאַהרטען אין אַלע ריכטונגען. 175

פּערזאָנען- און באַגאַזש-פֿערזיכערונג
אויסאַרבייטונג פֿון אויסלענדישע וויזעס

יש שבר במצרים! פּרנסה בריוח קען יעדער האָבען, אויך וועניג בעמיטעלטע דורך לײַכטע אַבריקאַציאָן די נײַעסטע נײַהייטען.
פֿרעגט אָן, וועט איהר באַלד בעקומען אַנטוואָרט
I. MATUSAN, Caire–Helouan (Egypte 877)

Za Wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odpowiedz. udziałami: Ch. J. Brzustowski i D. Silberberg. Redaktor odpowiedzialny Ch. Kaufman
Czcionkami i druk. „Najer Folksblat", Piotrkowska 21.